

Κι' ἔδω εἶναι πού πρέπει νὰ ρίξουμε τὸ βάρος ὅλοι μας. Ἄτομα, παράγοντες, Σύλλογοι, ἐφημερίδες καὶ κάθε λογῆς ὁργανώσεις τῶν Ζαγορίσιων. Νὰ κινητοποιήσουμε σωστά, νὰ δραστηριοποιήσουμε καὶ νὰ ξυπνήσουμε ἀπὸ τὸ λήθαργο, τὴν μοιρολατρεία καὶ τὴν δικαιολογημένη ἀπογοήτευση, αὐτοὺς πού μένου-
νε ἀκόμα στὰ χωριά μας. Νὰ ἐμπνεύ-
σουμε καὶ νὰ καθοδηγήσουμε μὲ τις γνώσεις καὶ μὲ τις ἐμπειρίες μας. Νὰ τοὺς δεῖξουμε καινούριους δρό-

ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΒΙΩΣΗ ΚΑΙ ΜΙΑ ΣΩΣΤΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

● ΣΤΑΘΕΛΕΙΑ ΑΛ' ΤΗΝ 17 ΣΕΛ.

μους, νέους τρόπους και μεθόδους δουλειάς να τους ξυνηθίσουμε την άγρια και την εμποτισμένη στο καινούριο και τό, δημιουργικά, σύγχρονο. 'Αλλά για να γίνει αυτό, θα πρέπει πρώτα κι' έμεις, οι... «απέ-ξω», ν' αλλάζουμε τακτική, να σκύψουμε και να μελετήσουμε σοβαρά κι' από μια σφαιρική άποψη το πρόβλημα του Ζαγορίου μας. Να επι-στρατεύσουμε —μέσω των φορέων μας— τους ειδικούς μας σε κάθε το-μέα κι' αφού καταγραφούν λεπτομε-ριακά όλα τα στοιχεία και τα δεδο-μένα που συνθέτουν τη Ζαγορία πραγματικότητα σήμερα, να προσω-ρήσουμε στη σύνταξη πραγματοπι-σμων μοντέλων ανάπτυξης κατά ζώ-νες, ανάλογα με τη φύση και τη σύ-σταση του εδάφους (Δασική ζώνη, κτηνοτροφική, γεωργική, δενδροκο-μική κ.λ.π.) Κι' ύστερα να σφραγι-σθ' αυτούς στους οποίους ανήκει ή υλοποίησή τους και τους οποίους, σε τελευταία ανάλυση, άφορούν άμεσα. Με τα λόγια μας και τα γραφτά μας, με τις εφημερίδες και τα έντυπά μας. **‘Από χωριό σε χωριό και καφενείο σε καφενείο.** Με έπιμονή και ύπομο-νή, να πεισθεί ο κόσμος αυτός πως δε μπορεί και δεν πρέπει να τα πε-ριμένει όλα από το άπρόσωπο κρά-τος. Να μάθει και να το κινάει, πως κανένα κράτος και καμιά πολι-τεία δε συγκινήθηκε ποτέ από συνε-χείς κλάφες και μίσητα γκρινιάσμα-τα, αδύναμων κι' άπογορευμένων ανθρώπων κι' από την εύκολη καφε-νοφιλοσοφία. 'Αντίθετα, δυσκολεύε-ται να άγνοήσει τους ζωντανούς, τους πρωτοπόρους και τους τολμη-ρούς. Να πεισθεί ο κόσμος αυτός, ν' άνοίξει διάπλστα την καρδιά και τα μάτια του στα μηνύματα των καιρών. Και να πεισθεί, π ρ ω τ α κ α ι π α ν ω α π' ο λ ο α, πως από έ-δω και πέρα θα πρέπει να δουλέψει ΣΥΛΛΟΓΙΚΑ. Πώς σήμερα, περισ-σότερο από κάθε άλλη φορά, είναι άδήριτη ανάγκη το «έγώ» ν' αντικα-τασταθεί με το «έμεις», όπως έλεγε ο' άλλες σπαγές ο άμύμητος Μακρυ-γάννης...

Είναι ή εποχή, σήμερα, της συλ-λογικής, οργανωμένης προσπάθειας, σε όλους τους τομείς είναι ή εποχή του ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ. Σκόρπιες, μεμονωμένες κι' άσυντονιστες προ-σπάθειες, όσο ίκανοι κι' άν είναι οι φορείς τους, θα μείνουν προσπάθειες χωρίς βιώσιμο αποτέλεσμα. Αυτό θα πρέπει να γίνει συνείδηση και πίστη σε όλους θέλουν, σήμερα, ν' αλλά-ξουν τη μοίρα τους. Πέρασε ή έπο-χή του μικρονοικουριού: Και λίγο χωραφάκι και μια αγελάδα και λίγα γίδια κι' ένα κηπάκο... Μ' αυτά μπο-ρεί να συντηρείται κανένας, αλλά δεν δημιουργεί. 'Όχι στο φράχτη πιλά και στο σωματόπληγμα από γρέ-θια σε γρέθια, που δε χωρίζει μόνο τα χωράφια, αλλά και τις καρδιές των ανθρώπων, κάνοντάς τους καχύ-ποπτους κακομοιρασμένους κι' έγω-ιστές, γκρινιάζοντας με το τίποτε και σπένδοντας ό ένας τον άλλον στα δικαστήρια, για «του ψύλου πήδη-

μα...». Πόσο θ' άλλαξαν, στ' αλή-θεια, οι άνθρωποι —άλλα κι' ή μοί-ρα τους— άν αντί για το ...χωράφι «μους» ό κήπος «μους», τα ζωντανά χωράφια «μους» οι κήποι «μους», τα ζωντανά «μους»!!! Κι' αυτό θα πει Συνεταιρισμός, θα πει όριαδική καλ-λιέργεια, θα πει όριαδική κτηνοτρο-φική εκμετάλευση, που άπελευθερώ-νουν δημιουργικές δυνάμεις κι' άνοί-γουν καινούριες προοπτικές και πέρ-νουν πίστη και αισιοδοξία στον άν-θρωπο και στη δύναμή του.

Θά πρέπει, λοιπόν κατά τη γνώμη μου, αυτό το δρόμο να χαράζουμε. Με την έπιμονη παρότρυνση και κα-θοδήγηση των Ζαγορίσιων σωματεί-ων και οργανώσεων, αλλά και του καθένα που μπορεί ν' άσκήσει κά-ποια έπρροή, να φυτρώσουν και να ριζωθήσουν σε κάθε χωριό του Ζα-γορίου, συνεταιρισμοί κι' άγροτικοί σύλλογοι, που ν' άγκαλιάζουν όλους γενικά τους κατοίκους. Και συνεται-ρισμοί, όχι σαν αυτούς που ξέρουμε και φυτοζωούν στα χωριά μας (οι πι-σωτικοί π.χ.), αλλά παραγωγικοί, ζωντανοί οργανισμοί και με κάθετη (όπου αυτό είναι δυνατό) όργανω-ση. Κι' άκόμα συνεταιρισμοί πιο εύ-ρύτεροι, που θ' άγκαλιάζουν μια ό-μάδα χωριών με το ίδιο αντικείμενο (κατά ζώνες). Και πιστεύω ότι ύ-πάρχουν άπερίοριστες δυνατότητες ά-ναπτύξεως και δημιουργικής δουλει-άς των συνεταιρισμών αυτών.

‘Ολόκληρες εκτάσεις (χιλιάδες στρέμματα), ιδιωτικές και Κοινοτι-κές, εγκαταλειμμένες κι άνεκμετάλ-λευτες, θα μπορούσαν με μια συλλο-γική και μελετημένη προσπάθεια να γίνουν πηγή προσόδου για όσους μέ-νουν άκόμη στα χωριά μας, αλλά και ίσχυρό κίνητρο έπιστροφής για όσους άρχίζουν να σκέπτονται την έ-πιστροφή αυτή, χωρίς άκόμα να την άποτολμούν. Γιατί, λοιπόν, όχι συ-νεταιριστικά κοπάδια αγελάδων στα Ριζιανά π.χ. ή όπου άλλοι; Και για-τί όχι συνεταιριστικά κοπάδια από γιδοπρόβατα; Και γιατί όχι, άκόμα, συνεταιριστική και μηχανοποιημένη καλλιέργεια των κηπευτικών (γίγαν-τες, πατάτες κ.λ.π.) και συνεταιρι-στική σύγχρονη δενδροκαλλιέργεια (κάστανα, καρύδια, φουντούκια κ.λ.π.); Κι' ύστερα τα δάση μας, πηγή πλούτου για την περιοχή μας...

Και δεν πιστεύω πως ή Πολιτεία θα κώφευε και δεν θάρχόταν βοηθός και συνδρομητής σε τέτοιου είδους προσπάθειες. Είμαστε στο κατώφλι της Κοινής 'Αγοράς κι' είναι θέβαιο, πως άπ' έδω και πέρα, τέτοιες συλ-λογικές προσπάθειες —και μόνο— θα πραγματοποιηθούν και θα στεριώ-σουν. 'Αλλά κι' άν ή άναπόκριση της πολιτείας δεν θάβει αυτή που θάπρεπε, είναι άκριβός γι' αυτό και προς αυτή τη κατεύθυνση που θα πρέ-πει —άτομα και φορείς— να στρέ-ψουμε όλη μας τη πύση και την έ-πρροή μας: Να υιοθετηθούν τέτοιες προσπάθειες και να καθιερωθούν τέ-τοια κίνητρα, που να διευκολύνουν τις προσπάθειες αυτές.

Κάτι παρόμοιο γίνεται τα τελευταία

χρόνια για τις όρεινες εγκαταλειμέ-νες κι' έρημιωμένες περιοχές και σε άλλες χώρες της Ε.Ο.Κ. (Γαλλία, 'Ιταλία). Στην 'Ιταλία ξεφύτρωσαν οι λεγόμενες COMUNITA MON-ΤANE (όρεινες κοινότητες). Και ξε-κίνησαν όχι από ψηλά, από το Κέν-τρο, αλλά από τις τοπικές αυτοδιοι-κούμενες περιφέρειες (REGIONI) και τους άγροτικούς συνεταιριστικούς φο-ρείς τους, για να υιοθετηθούν και να χρηματοδοτηθούν από το Κέντρο. Είναι ένα πείραμα και μια έμπειρία που θα πρέπει να προσεχτεί και να μελετηθεί από τους άρμόδιους.

‘Ισως, για μερικούς, να μπεινών κι' εγώ με τη σειρά μου τώρα, στη σφαίρα της ούτοπίας... 'Αλλά δε με τρομάζει, —κάθε άλλο— να φαντα-στώ αύριο το Ζαγόρι όλόκληρο (ό-πως κι' άλλες περιοχές με την ίδια μοίρα...), άγκαλισμένο σε μια πο-λύμορφη και πολύπληρη συνεταιρι-στική, όριαδική προσπάθεια σε μια ένιαία, μεγάλη, ζωντανή. «ο ρ ε ι ν ή κ ο ι ν ω ν ι α» συνεχίζοντας και άναεώνοντας την πλούσια ίστο-ρία του Ζαγορίου, την κουλτούρα και τις θυσίες παραδόσεις του.

‘Ετσι, κατά τη γνώμη μου θα πρέ-πει να δούμε και να μεθοδεύσουμε, βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, την επιβίωση και την άνάπτυξη του Ζαγορίου. Κι' άνάλογα να δράσουμε:

Πρώτα —έπαναλαμβάνω— προγραμ-ματίζοντας στη συνέχεια έμπνεόν-τας και καθοδηγώντας αυτούς που μένουν άκόμα στα χωριά μας, να ένοστεριοποιούν και να πιστέψουν σε μια τέτοια προσπάθεια. Καί, τέλος, να στραφούμε προς την πολιτεία με συγ-κεκρωμένα αίτήματα για την υλοποί-ηση της προσπάθειής αυτής.

Κι' άς δούμε υπ' όψη μας... Αυτά κάποτε, με τον ένα ή τον άλλον τρόπο, θα γ ί ν ο υ ν. Είναι μέσα στην άστυρική λογική και διαλ-λεκτική των πραγμάτων και των και-ρών. Το πρόβλημα είναι, άν θα γί-νουν από τους Ζαγορίσιους ή από άλλους. Γιατί θα βρεθούν οι άλλοι... Θα βρεθούν οι άετονόχηδες, ντόπιοι ή ξένοι, (το είδα στα μάτια ενός ξε-νου φίλου μου, όταν ξεναγώντας τον στο τόπο μας, είδε όλη αυτή την έγ-κληματική εγκατάλειψη της γής...) Και θα τα κάνουν (αυτοί οι άλλοι) με μόνο κριτήριο το κέρδος, άγνω-ώντας κι' άδιαφορώντας για το τι κάποτε ήταν το Ζαγόρι. Και θα γί-νουν οι Ζαγορίσιοι μεροκαματιήρη-δες, ύπηρέτες και πομπαναράιοι στον τόπο τους. Κι' οι ...άλλοι, έμεις οι... «επιτοάτες» κι' οι ευαίσθητοι... πα-τριδολάτρες, θα παθιαζόμαστε άκόμα άναπολόντας τα «παιδιά όμορφα χρώ-νια», γράφοντας στίχους και μοιρο-λόγια, θλιβερές κι' άνώφελες κου-κουβήγιες πάνω στα έρείπια ενός κόσμου για τον άποίο δεν κάναμε, έ-σως, ό,τι έπρεπε για να τον κρατή-σουμε ζωντανό...

Κι' είθε αυτό να μη γίνει ποτέ...

‘Ολα αυτά —κι' άς με συγχωρέσει ο άναγνώστης για τη μακρυγορία μου κι' ή εφημερίδα μας για τον πολύ-

Συούζει... ό Φανίτσιος

Δημοσιεύουμε τηλεγραφική μαρτυρία προς τον Νομάρχη 'Αννίνων χωρίς σκόλια για και κείμενο από μόνο του τα λέει όλα. «Σκοβίζοντας φωνάζοντας διαμαρ-τομαι γιατί εξακολουθεί το κλέψιμο που γίνεται εις τας ιδιοκτησίας μας δίχως να γραφτεί το έθιμικό κτηνο-πολόγιό μας που έχουμε από το 1431 όταν με τα προνόμια έξελτε-ρωθήκαμεν από το ταυφλεκάδοιο ο-σοτάτο της 'Ηπειρου».

Σκεπτικά παρακάλεσα στη Νομαρ-χία όπως και δημοσίευσα εις τας «Πρωινά Νέες» 21, 24, 27, 28, 30 Σεπτεμβρίου και 1, 3, 5, 6 και 11 'Οκτωβρίου 1978.

Ντροπή μας εις όλους μας με το 100ο ο 'Ελληνικό 'Αστικό Κράτος να κλέβονται αι ιδιοκτησίες μας με-δεν μιας τις είχαν πειράξει πο-τους οι Τούρκοι 482 χρόνια από το 1431 έως το 1912.

Κάπκαμαν και στους δύο πολέμους δικασία τόσα σπία μας όπιστα και τριπάτα γιομάτα βιό, δίχως να πε-ρουμε καμιά άποζημίωση. Έκτός δε είναι άποζημίωση από το άσπασμα των ιδιοκτησιών μας.

Και τότε ρωτάμε γι' αυτό σκοπε-θήκαμεν, γι' αυτό πολεμήσαμεν και υποχρεωτικά και έθελοντικά.

Να γιατί σκούζω και φωνάζω έγώ ό γέροντας - Σαρδάλα

‘Ο ΒΑΣΙΛΗΣ ΧΡ. ΦΑΝΙΤΣΙΟΣ

τιμο χώρο που της κλέβω — όχι σαν μια θαυματουργή... οπιστά, για ένα πρόβλημα με μια τέτοια πολυεδρική-τητα, αλλά σαν μια μικρή συμβολή στην προβληματική που θα άπασπο-λούσε ένα Πανζαγορισιακό Συνέ-δριο, που θα πρέπει κάποτε να γίνει, αφού όπως προετοιμαστεί σωστά και σοβαρά. Κι' άκόμα σαν ένα καταστέ-λαγμα 15 χρόνων έμπειρίας, του Έκ-νου φίλου μου, όταν ξεναγώντας τον στο τόπο μας, είδε όλη αυτή την έγ-κληματική εγκατάλειψη της γής...) Και θα τα κάνουν (αυτοί οι άλλοι) με μόνο κριτήριο το κέρδος, άγνω-ώντας κι' άδιαφορώντας για το τι κάποτε ήταν το Ζαγόρι. Και θα γί-νουν οι Ζαγορίσιοι μεροκαματιήρη-δες, ύπηρέτες και πομπαναράιοι στον τόπο τους. Κι' οι ...άλλοι, έμεις οι... «επιτοάτες» κι' οι ευαίσθητοι... πα-τριδολάτρες, θα παθιαζόμαστε άκόμα άναπολόντας τα «παιδιά όμορφα χρώ-νια», γράφοντας στίχους και μοιρο-λόγια, θλιβερές κι' άνώφελες κου-κουβήγιες πάνω στα έρείπια ενός κόσμου για τον άποίο δεν κάναμε, έ-σως, ό,τι έπρεπε για να τον κρατή-σουμε ζωντανό...

Παρ' όλα, όμως, αυτά... φτάσαμε στο σημείο να συνειδητοποιήσουμε με πικρία πως όλα είναι... «παρηγο-ρίες στον άρρωστο...» και πως χί-ζουμε πάνω στην άμμο. άν δε δούμε (—όπως πιο πάνω υποστήριξα—) το πρόβλημα της επιβίωσης των χωριών μας, κάτω από μια άλλη προσπάθεια κι' άν δεν συγχρονίσουμε τα όθη-μα με τις έπιταγές του καιρού μας.

ΜΟΙΡΟΛΟΪ

Φρίξου Τζιόβας

Ένας άηττός που διάθηκε πουλιά πήρε στα νύχια του, ένας άηττός που διάθηκε μās έκλεψε τον ήλιο με μαλακό φτερούγισμα, με κρατημένη άνάσα να μη ξυπνή—παίξε σιγά, παίξε με πόνο τ' όργανο—, να μη ξυπνήσει τον καβό και τα βουνά ράισουν.

Σπυρί, σπυρί και φύτερωσε, σπυρί μαργαριτάρι, σπυρί, σπυρί και φύτερωσε το δάχρυ στα βουνά μας. Πολέμα τ' άγρια πουλιά να μη το ταξιδεύουνε στις μακρινές τις θάλασσες, στους άνοιγμένους κάμπους και περιζώσει όλη τη γή και θερίσιμό δεν έχει.

Πόσα παιδιά κοιμήθηκαν στους ματωμένους λόφους! Πόσα παιδιά κοιμήθηκαν κι όλα τους παιηκάκια, γιατί το κρύο σίδερο τα φίλησε στο στόμα, γιατί τα τύλιξε άπαλά φιλό, ψιλό ένα σύγχερο στη φεγγερή του άγκαλιά και κρύφτηκαν σαν άστρα.

Μικρός κουρσάρος πήδησε ό ξέφυρος στους λόφους· μικρός κουρσάρος πήδησε με γαλανό μαντήλι να δέσει το παράπονο που διώχνει τα καράβια. Σε άτέλειωτο βασίλειμα τα χελιδόνια πέταξαν, μα ή άγκυρά σας μπλέχτηκε για πάντα έδω στα βράχια.

Τό χνώτο της καλοκαιριάς—σαν το κερί λυόν' ή καρδιά—, τό χνώτο της καλοκαιριάς, των άηδονιών τα πέραρα τρυπών τη γή να φέρουνε στη χλαίνη σας λουλούδια, ν' άδειάσουν στα πηλίκια της χαραυγής το χρώμα κι ένα μαντήλι δάχρυα από τον πάνω κόσμο.

‘Η μάνα δεν τα καρτερεί —άχ! δόλιες μάνες του καιρού—, ή μάνα δεν τα καρτερεί και πιά δεν τα παντίζει. Έλγινεψεν ό ήσκιος της στο τέλος του καλοκαιριού, φρύγανο ήταν κι άναψε στη σκεδρωμένη πόρτα και πήρανε τα μάτια της πικρά να βασιλεύουν.

ΠΟΛΕΜΟΣ

Τι χμιντράει τ' άλογο δεμένο στη βαλαντιδιά; Λύστε το να πάει με το νότο λύστε το να πάει με το βοριά, λύστε το να γίνει παραμύθι μια και το παιδί του άποκομήθη.

Σταυρωτά φυσέκια και μια κάμα και το αίμα φίδι βγαίνει άπ' την όπή. Φώναξε τον άνεμο να πει, φώναξε το σύννεφο να μαρτυρήσει, για τη μάνα σκούξε να γεμίσει τη χούφτα της φαρκάκι να το πιεί.

Σπώντας στουρνάρια με τα πέταλά του στις βαλαντιές μας από κάτω, έν' άλογο φρουμάζει του θανάτου.

ΧΑΙΡΕΤΙΖΕΙ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ ΝΑΣ

‘Αγαπητοί μας φίλοι,

Είλικρινά ένθουσιάστηκα παίρ-νοντας στα χέρια την εφημερίδα μας «Τό Ζαγόρι μας».

‘Επιτακτική ήταν ή ανάγκη, τη Ζαγόρι μας να προβάλλει την πο-λύτιμη πολιτιστική κληρονομιά του και τη λαϊκή παράδοση των χωριών του, αλλά και την σημα-ντική τουριστική σημασία του—δ-

πως και προβλήματά του— μέσα στον ήπειρωτικό και τον εύρύτερο έλλαδικό χώρο.

Βρήκε τώρα τη φωνή του στην έκδοση «Τό Ζαγόρι μας».

‘Ολοι οι Ζαγορίσιοι, που πο-νούν τον τόπο μας και ποθούν έ-να καλύτερο μέλλον του, θα πρέ-πει από παντού να δώσουν με τη συνδρομή τους το παρόν.

ΤΑ ΦΛΟΥΡΙΑ ΤΟΥ ΚΥΡ ΤΑΣΟΥ

Του Κώστα Βλάχου

Τό έθιμο στο χωριό το να φορεί ή νύφη τρείς άρμαθιές φλουριά Κωνσταντινάτα στο στήθος και το πεντόλιρο στο λαιμό, σαράντα μέρες από την ήμέρα του γάμου, ήταν τόσο βαθιά ριζωμένο, που καμιά δε θα μπορούσε να τ' άπο-φύγει. Γιατί νύφη χωρίς να είναι στολισμένη με τα φλουριά και το πεντόλιρο δε μπορούσε να ξεκινή-σει από το πατρικό της να πάει στην εκκλησιά για στεφάνι.

Γι' αυτό οι πατεράδες των κορι-τσιών φρόντιζαν να τ' άποκτήσουν και να τήσουν με την ύπόλοιπη προίκα τη μέρα του γάμου. Πολ-λοί τα κατάφεραν· ιδιαίτερα οι ταξιδεμένοι. Μά κι όσους δεν τό-κατόρθωσαν τους βόλευε ο χωρια-τός μας Κύρ Τάσος, νοικιάζοντας με τόκο τα δικά του φλουριά και τα πεντόλια για τις σαράντα αυτές μέρες να συνεχιστεί το έ-θιμο, που κρατούσε από γενιά σε γενιά.

‘Ανάμεσα στις δυο με τρείς νυ-φούλες από τις είκοσι, που παν-τρεύθηκαν τη χρονιά εκείνη—το 1914 ένα χρόνο μετά την άπελευ-θέρωση από τους Τούρκους— και δεν είχαν δικά τους φλουριά, ήταν και ή Νίτσα Μπίρμπου. Βγήκε κι εκείνη στολισμένη από το πατρικό της με τα φλουριά και το πεντόλι-ρο του Κυρ Τάσου και θα τα φο-ρούσε σαράντα μέρες, όπως τότε-λε το έθιμο.

Τό μήνα του μέλιτος, τότε, τον περνούσαν στο χωριό, προσκαλε-σμένοι σε συγγενικά και φιλικά σπία. Και τις γιορτές και Κυοι-ακές, χορό στο μεσχωρί, Πήγα-ναν και για λίγες μέρες στα Γιάν-νενα να ψωνίσει ή νύφη καλούδια με τα χρηματικά δώρα που έπαιρ-νε στο γάμο.

‘Όσο για τον Κύρ Τάσο ήταν ή τελευταία χρονιά, που νοίκιασε με τόκο τα φλουριά του. Αίτία: ‘Ο άντρας της Νίτσας, που δυο μέρες προτού λήξει ή προθεσμία —να τα παραδώσει μαζί με τον τόκο— προφασίστηκε πως θα ξυπνούσε δυο ώρες προτού φέξει θα πήγα-νε, λέει να στήσει καρότι στ' άσ-πρα —λιθάκια, όπου με το χάρα-μα θα γύριζαν τα ζαρκάδια να πιούν γάργαρο νερό— που λέει και το τραγούδι. Και θα σημάδε-το το μικρότερο: Μετά θα κρουδόνε-στο λόγο, όλη μέρα—μη τυχόν και τον δει κάνα μάτι— και έχει τραβήγματα με την άστυνομία και

θα ξεκινούσε, σαν βράδιαζε: Θά τώπαιρνε στην πλάτη και σε δυο ώρες θάφτανε στο σπίτι.

‘Τώρα τοίμασέ μου κάτι πρό-χειρο λίγα αλγά θροσάτα, τυρί στο κλειδοπίνακο, δυο τρία φιλά πίτ-τα, μισό καρβέλι, τό παγούρι με τό ρακι βάλτα στον τρουβά· δίπλα στον τσιφτέ —δίκανο μπρστογε-μί!— νάναι έτοιμα σαν θα φύγω να μη κάνω βόρυβο και ξυπνήσεις· και σου χαλάσω τον ύπνο!

‘Η Νίτσα δε χαιρόσθηκε να ξυ-πνήσει και να της φύγει ό ύπνος, γιατί όλη αυτή ή συζήτηση άνά-μεσα τους γινόταν στο βραδινό τραπέζι και ό άντρας της την έ-στείλε να φέριε και δεύτερο λαίνο κρασί από το κελάρι. Και σε λίγο έγειρε ζαλισμένη στο στρώμα. Για να ξυπνήσει, μέρα - μεσημέρι, από τα ποδοβολήττα των καρδαβιάν, που περνούσαν στο καλητερίμι φορτωμένα σάρι της χρονιάς, των χωρισάνων που είχαν τσιφλίκια στα Τρίκαλα.

‘Η Νίτσα μισοζαλισμένη άκόμα τα παρακολουθούσε από τό παρα-θύρι όπως περνούσαν το ένα πίσω άπ' τ' άλλο, μουσκεμένα στον ί-δρώτα. Τότε ένας κυρατζής, που τη γνώρισε, την καλημέρισε και τις έφερε χαιρετίσματα από τον άντρα της!

—«Τόν μπλάξαμε—της είπε— χαράματα, κοντά στο Μέτσοβο. Πάγαινε για τα Τρίκαλα για μια ξαφνική δουλιά, μέε είπε. Μας κέ-ρασε και ρακι από τό παγούρι και ένα φιλι πίττα, στα τέσσαρα». Τότε μοναχά κατάλαβε ή Νίτσα πως ο άντρας της δεν πήγε να σκοτώσει ζαρκάδια, αλλά «σκό-τωσε» τα φλουριά του Κύρ Τάσου.

Κι' όμως ό είκοσπεντάχρονος Θανάσης Κολοβούδας —αυτός ήταν ό άντρας της Νίτσας— κρα-τούσε από τζάκι. ‘Ο πατέρας του ήταν ένας από τους καλύτερους νοικοκύρηδες του χωριού· με δική του επιχείρηση στη Σμύρνη. ‘Αλ-λά ό έπιπόλαος γυιός του τον ντρόπιασε άνεπανώρωτα.

Μά μήπως, πριν από δυο χρό-νια, ένας άλλος έπιπόλαος νέος της ίδιας ηλικίας, από το μεγαλύ-τερο τζάκι της σημερινής ‘Αθήνας, δε ντρόπιασε τον πατέρα του άνε-πανώρωτα; Δεν έκλεψε μόνο τρείς άρμαθιές φλουριά, όπως ο Κολο-βούδας. ‘Αλλά όλόκληρο χρημα-τοκιβώτιο της θείας του στο Κο-λωνάκι, με πέντε χιλιάδες χρυσές λίρες και άλλα τόσα σε χρυσάφι-κα και χρυσόφορα. ‘Η ιστορία άν-τιγράφεται... Οί νέοι —οί έπιπό-λαιοι νέοι— είναι πάντα οι ίδιοι σε όλες τις εποχές και σε όλα τα μήκη και πλάτη.

ΜΙΑΤ. Η. ΒΑΣΔΕΚΗΣ
Δικηγόρος

ΤΟΥ ΝΟΥ ΜΑΣ ΘΥΜΗΣΕΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ ΣΚΙΡΤΗΜΑΤΑ

28η Ὀκτωβρίου 1940. Μουντὸ πρῶν μὲ καταχνιά στὸ ἀπέναντι βουνό, τὸν Κασσιόπεα καὶ τ' ἄλλα βουνὰ τοῦ Πωγωνίου κ' αὐτὰ ἀκόμη τὰ Ἀκροκεραύνια, πέρα στὴ Βόρειο Ἡπειρὸ μας. Κάτι θαθεῖα μπουμπουνῆ, κάτι σὺν ὀδίδες πυροβολικοῦ ἀκούγονταν, πού δὲν ξεχώριζες τί ἦταν. Οἱ νεροποντὲς τῶν προηγούμενων ἡμερῶν ἀνάγκασαν τὸ στρατὸ μας νὰ κάνει ἐπιστράφημα στὰ γύρω χωριά. Ὁ Συνταγματάρχης Μαυρογιάννης, ἠρώϊκος Ἀρχηγὸς πυροβολικοῦ τῆς 8ης θηλοῦς, Ἡπειρωτικῆς Μεραρχίας γύριζε τὰ μεσάνυχτα κ' ἀργότερα ἴσως, καθάλλα στ' ἄλλο τὸ, στὴν ἔδρα του, πού ἦταν ἡ Βελλά, ὅπου σπουδάζαμε τότε. Μετὰ τὸ πρῶν ῥόφημα μᾶς εἶπαν ὅτι ἐπρεπε νὰ συγκεντρωθῶμε στὸ διάδρομο ὅλοι. Ἐρχεται ὁ Διευθυντὴς τῆς Σχολῆς μὲ τοὺς καθηγητὲς καὶ μὲ φωνὴ παλλόμενη ἀπὸ συγκίνηση μᾶς ἀναγγέλλει τὴν κήρυξη τοῦ πολέμου.

Τελειώνει μὲ τίς λέξεις: «Εἶθε ὁ Θεὸς νὰ βοηθήσῃ τὰ Ἑλληνικὰ ὅπλα», ἐνῶ οὐρανομήκεις ζητωκραυγὲς γεμίζουν καὶ δονοῦν τὴν ἀτμόσφαιρα. Παίνομε τὸ δρόμο γιὰ τὸ χωριὸ μας, τὸν Ἑλαφτόπο, Στὸ Καλπάκι ἀντακρούσαμε τὸν (συν)ρχη Ρήγα, Διοικητὴ τοῦ 15 Συν/τος Πεζικοῦ τῆς 8ης Μεραρχίας. Φθάσαμε στὴ γενέτειρά μας.

Τὸ χωριὸ γεμίστο στρατῶ. Πρόβατα σφάζονταν στὸ μεσοχώρι, πού προσκίζονταν γι' αὐτόν. Ὁ πρόεδρος τοῦ χωριοῦ μας τότε, ἀειμνηστὸς Δημήτρης Κράλιος, ἀεικίνητος καὶ ἀνήσυχος ἔτρεχε πάνω - κάτω καὶ ζῖνε ὁδηγῶν μὲ τὴν προτροπὴ στοὺς στρατιώτες μας: «Ὅπως τρέχει τὸ αἷμα τῶν προβάτων θέλω, παιδιά μου, νὰ

τρέχει τὸ αἷμα τῶν Ἑλλήνων». Συγκινητικὲς στιγμὲς, πού κάνουν τὸ αἷμα μας νὰ ριγᾷ στὴν θύμησή τους. Οἱ καλύβες ἀνοίγονται διὰ τὰ γιὰ νὰ δώσουν στὸ στρατὸ μας τίς ἀπαραίτητες ζωτροφές, τὰ σπῆτα, πού εἶχαν ἐπιταχθεῖ ἀπὸ τὸ στρατὸ, μόνον ἀνοικτὰ γιὰ νὰ δεχτοῦν στὴν ἀγκαλιά τους τοὺς ταλαιπωρημένους κατοίκους τοῦ Πωγωνίου, πού πῆραν τὸ δρόμο τῆς προσφυγιάς καὶ βρῆκαν θερμὴ φιλοξενία στὸ πανέμοφο Ζαγόρι μας. Σὲ λίγες μέρες καὶ στὸ χωριὸ μας μεταφέρθηκε τὸ θέατρο τοῦ πολέμου κ' ἀναγκασθήκαμε κ' ἐμεῖς νὰ γίνουμε πρόσφυγες κατὰ χωριὰ τοῦ Κεντρικοῦ μας Ζαγορίου: Βίτσα, Μονοδέντρι κ' ἄλλα. Φεύγοντας οταματήσαμε τὸ Ζαγόριο καὶ ἔξοκα στὸν ἄλ, ἀλλὰ καὶ νὰ θαυμάσουμε τὴ φωτιά καὶ τὸ σίδερο πού ξερνοῦσε τὸ θαρὸ πυροβολικὸ μας μὲ τὸ θρυλικὸ λοχαγὸ τοῦ Λυκαυγέου ἀπὸ τὴ «Λεύκα» τῶν Πάνω Σουδενῶν, σκορπίζοντας τὸ θάνατο στοὺς Ἱταλοὺς, πού προχωροῦσαν ἀκάθεκτοι νὰ καταλάβουν ἂ ν ἂ π ο ὅ δ α, τὴν Ἑλλάδα μας.

Καὶ πράγματα τῶνδε. Στὴ Βίτσα πείνομα ἀρετικὲς μέρες, ὅπου ἄρχισε ἡ πρώτη ἐπίθεση τοῦ στρατοῦ μας, ἡ μάλλον ὅταν γυρίσαμε στὸ χωριὸ δὲ βρῆκαμε γεμάτο, πολὺ γεμάτο ἀπὸ στρατὸ, πού εἶχε ἔρθει ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸ τῆς Ἑλλάδος γιὰ νὰ διώξῃ τοὺς κοκκορόφτους πέρα ἀπ' τὰ σύνορά μας. Ἐκεῖ εἶχε στήσει τὴν 15 Συν/τος Πεζικοῦ τῆς 8ης Μεραρχίας. Φθάσαμε στὴ γενέτειρά μας.

Νεκρολογία "Αντῖα 'Αντ. Πέτσκου

Ὁ πατέρας τῆς ἀπὸ τὸ Μεσοβουνὸ τοῦ Ζαγορίου κ' ἡ μάνα τῆς ἀπὸ τὸ Βασιλικὸ (Τσαρπλανά) Πωγωνίου.

Γεννήθηκε στὸ Λέσκοβατς τῆς Σερβίας, ὅπως καὶ ὅλα τ' ἀδέρφια τῆς, ὅπου ὁ ἀειμνηστὸς πατέρας τῆς Ἀντῖας εἶχε ἐγκατασταθεῖ μόνιμα, διευθύνοντας διάφορες ἐπιχειρήσεις. Ἦταν ἕνας ἐξαιρετικὸς ἄνθρωπος, ἕνας γνήσιος Ζαγορίσιος Ἡπειρώτης, πού μετέδωσε στὰ παιδιά του τὴ δική του ἀγάπη καὶ τὸ δικό του ἐνθουσιασμὸ γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ γιὰ τὴν Ἡπειρὸν ἰδιαιτέρα.

Κι' ἐνῶ τὰ παιδιά του γεννήθηκαν ἐκεῖ ὅπου εὐημεροῦσαν, δὲν πῆραν ποτὲ τὴν ξένη ὑπηκοότητα, ἀλλὰ ἔβριαν Ἑλληνες Ζαγορίσιοι κι ἦταν υπερήφανοι γι' αὐτό.

Μετὰ τὴν ἀλλαγὴ τοῦ πολιτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ συστήματος στὴ Γιουγκοσλαβία ἐγκατεστάθησαν στὴ Θεσ/νίκη ὅπου διέπρεψαν στὸ ἐμπόριο, ἀνδείχθοντες ἐπιλεκτικὰ μέλη τῆς κοινωνίας τῆς συμπρωτεύουσας.

Ἡ ἀειμνηστὴ Ἀντῖα ἀφῆσε δυ-

σαναπλήρωτο κενὸ στὴν πατριαρχικὴ οἰκογένεια τῶν Πετσακίων. Ἦταν μιὰ ὑπαρξὴ μὲ ἀσύγκριτες καὶ σπάνιες ἀρετὲς. Χαρακτήρας εὐθῆμος, καλοκάγαδος, δίχως ἱχνὸς κακίας στὴν ψυχὴ τῆς, ἀλλὰ συμπίνας κ' ἀνάτης γιὰ τὸ συνάνθρωπο. Ὅποιοι τὴ γινώριζε, σαναπλήρωτο κενὸ στὴν πατριαρχικὴ οἰκογένεια τῶν Πετσακίων. Ἦταν μιὰ ὑπαρξὴ μὲ ἀσύγκριτες καὶ σπάνιες ἀρετὲς. Χαρακτήρας εὐθῆμος, καλοκάγαδος, δίχως ἱχνὸς κακίας στὴν ψυχὴ τῆς, ἀλλὰ συμπίνας κ' ἀνάτης γιὰ τὸ συνάνθρωπο. Ὅποιοι τὴ γινώριζε,

ΔΩΡΕΑ ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ

Οἱ συμπατριῶτες μας Ἀδελφοὶ Ἀντ. Πέτσκου ἀπὸ τὸ Μεσοβουνὸ ἐνίσχυσαν τὸ «Ζαγόρι μας» μὲ 5000 δραχμὲς στὴ μνήμη τῆς ἀδελφῆς τῶν Ἀντῖας.

Τοὺς εὐχαριστοῦμε καὶ τοὺς εὐχόμεθα νὰ ζήσουν ἀλλὰ τὴ θυμούνται.

δὲν ξεχνοῦσε ποτὲ αὐτὴ τὴν ἀξία γυναῖκα μὲ τὰ ὠραιότερα προτερήματα. Ἡ συμπεριφορὰ τῆς, ὁ ἀνθρωπισμὸς τῆς, καὶ πρὸ πάντων κείνο τὸ ἀθάνατο ταλέντο τῆς, ν' ἀγαπᾶται δίχως ἐπιφύλαξη.

Ἀειμνηστὴ Ἀντῖα, μπροστὰ στὸ νωπὸ τάφο σου τ' ἀδέρφια

τα ὠδηγοῦσαν τὸ στρατὸ μας στὴ θρυλικὴ μας Γκραμπάλ — πού οἱ στρατιῶτες μας εἶχαν μετονομάσει, ἀσφαλῶς μὲ τὸ δῖκιο τους, Κρεμάλ. Θυμοῦμαι ὅταν οἱ γυναῖκες τοῦ χωριοῦ μας ὥρτοσαν τοὺς στρατιώτες μας: «Ποῦ πάτε παιδιά στὴ Γκραμπάλ;» ἀπαντοῦσαν μικρόκοιλα, μὲ κεῖλη σφιγμένα ἀπὸ ἐκδίκηση: «στὴν κρεμάλ γιὰ γιὰ».

Ἀκόμη κάτι ἀπὸ τίς πρῶτες μέρες τοῦ πολέμου, πού θυμίζουν γεγόνότα «γεμάτα μεγαλεῖα». Εἴχαμε πάει γιὰ ἐπισκευὴ συγγενῶν μας, πού ἔμεναν καὶ περνοῦσαν τίς ζοφερὲς ἐκείνες μέρες, πού ἦταν ἀμφίβολο ἡ ἐκβαση τοῦ πολέμου, στὸ Μονοδέντρι. Στὸ Μεσοχώρι μᾶς μαγκώνει ἕνας Λοχίας, τὸν ὑποφαινόμενο καὶ κάποιον ἄλλον νεαροῦς, ἀστράτευτους τότε, καὶ μᾶς πηγαίνει κατ' εὐθείαν στὸ Κοινοτικὸ Γραφεῖο, πού ἐκρημποιοεῖτο τότε, σὺν ἀποθήκῃ τροφίμων τοῦ στρατοῦ μας. Μᾶς φορτώνει μερικὰ σακκίδια, μὲ σταφίδα, κονιάκ καὶ ἄλλα καὶ γραμμὴ γιὰ τὴν παράδρα τοῦ Βίκου ἀπ' τὸ μονοπάτι τῆς Ἀνίας Παρασκευῆς. Μὴ διμοιρία τοῦ στρατοῦ μας φύλαγε τὴν εἰσοδὸ τῆς χαράδρας κατὸ Βιστικὸ καὶ ἔπρεπε νὰ πᾶμε αὐτὰ τὰ ἐφόδια ὅπως οἰήποτε. Διοικῶντες τὴ χαράδρα ὅλη 3—4 ὥρες — δὲ θυμίζαμε ἀκριβῶς, ἴσως καὶ παραπάνω, καὶ φθάσαμε. Ἐπὶ κεφαλῇς ἀνθυπολοχαγὸς ἦταν ἕνας Καπεσοβίτης δάσκαλος. Τὰ παραδώσαμε καὶ πῆραμε τὸ δρόμο τοῦ γυρισμοῦ. Ἐκείνη τὴν ἡμέρα βομβαρδίστηκε ἡ Βίτσα. Μὴ ρωτᾶτε τὴ λατῆρα, τὴν ἀγωνία καὶ τὸ ἄγχος τῶν δικῶν μας, πού ἦταν ἐκεῖ, ὅπου νὰ μᾶς ξαναῖδουν!

Ν. Σ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ
Δάσκαλος

σου πού τόσο σὲ λάτρευαν κ' ὅλοι ἐμεῖς οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ φίλοι, πάντα θὰ σὲ θυμόμαστε καὶ ποτὲ δὲ θὰ ξεχάσουμε τὴν ἀγάπη σου γιὰ ὅλους μας, τὴν καλὴ σου καρδιά, τὰ ψυχικὰ σου χαρίσματα, μὰ πῶς πολὺ ἀκόμα τὴν πίστη σου στὴ ζωὴ, κείνο τὸ καλόκαρδο καὶ αὐθόρμητο γέλιο σου, πού πάντα θ' ἀντηχεῖ στ' αὐτιά μας, ὅπως καὶ κείνο τὸ ἄδολο, τὸ ἀνύδουνο κ' ἐξυπνο χιούμορ, πού τόσο πολὺ μᾶς ἄρεσε καὶ τόσο πλεονέκτηρο γίνισαν ἀγαπητῇ.

Δὲ σ' ἐκλασαν, ἀξέχαστη Ἀντῖα μόνον τ' ἀδέρφια σου, πού ἡ ἀπουσία σου τὰ βύθισε στὴ μεγαλυτέρη θλίψη, ἀλλὰ καὶ ὅλοι οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ φίλοι πού σὲ γινώρισαν κ' ἀπόλαυσαν τὸ σπινθηροδόλο πνεῦμα σου κ' ἐκτίμησαν τοὺς θησαυροὺς τῆς ψυχῆς σου.

Ἀλησμόνητη Ἀντῖα ἀκόμα δὲ μποροῦμε νὰ πιστέψουμε, πὼς μιὰ τέτοια ὑπαρξὴ γεμάτη σφρίγος, ζωὴ καὶ αἰσιοδοξία τὴ νίκησε τόσο σύντομα ὁ χάρος.

Ἄς εἶναι ἀνάλαφο καὶ στοργικὸ τὸ χῶμα τῆς Μακεδονικῆς γῆς πού σὲ σκέπασε, ἀξιαγάπητη Ἀντῖα...

ΧΑΡ. ΠΕΤΣΚΟΣ

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΒΑΡΩΚΑΣ ΚΩΣΤΑΣ
ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΣΤΑΣ
ΛΑΜΠΡΙΑΝΗΣ ΣΤΑΘΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
ΤΣΑΟΥΤΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ - ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ
(Υπεύθυνος σύμφωνα μὲ τὸ Ν. 1571/76)
ΚΙΜΩΝΑΣ ΑΘ. ΚΤΡΙΑΖΗΣ
Ἰωάννινα: Λόδου Βύρωνος 26
Τηλ. (0651) 26.266 καὶ 28.000

Υπεύθυνος Τυπογραφείου:
ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΔΟΥΒΑΛΗΣ
Τυπογραφεῖο: Γ. Δούβαλης
Ἀποστέλλοι — Κ. Πασιγιάννης
28ης Ὀκτωβρίου 14 Ἰωαννίνων

Ποσὸ ἐτήσιας συνδρομῆς ἀρ. 150
♦ Γιὰ τοὺς ἰδιώτες πού διαμένουν στὸ Ζαγόρι, δαχ. 150

Σ Α Τ Υ Ρ Α

Ν Ο Θ Ε Ι Α

Ὅλοι διαβάζομεν σικνά, εἰς τὰς ἐφημερίδας, ἐγκλημάτα ἄγρια, φοικτά, εἰς ὅλας τὰς βαθμίδας.

Ἀποτεῖται, φόνος καὶ κλοπὴ, καὶ ἄλλαι κακούργιαι, αὐτὰ δὲν ἔλειπον ποτέ, ἐσχάτως καὶ νοθεῖαι.

Τὰ πάντα ἑλλυποθαῖ, τὴν ἀνὸρὰν πολιοῦνται καὶ μ' ὕλικά ἐπιβαλθὶ συνήθως ἄλλοιδοῦνται.

Νοθεῖαι γίνονται παντοῦ, στὸ λάδι, στὴ βενζίνη, πολλαῖς δέ, ἀντὶ κηροῦ σοῦ δίνουν παραφίνα.

Εἰς ἕνα ἐνοστοσίον, εὐρέθῃ πρὸ ἡμερῶν κατὰ τὸν ποταμὸν ποσὸν ἐννιά τοῖς ἑκατόν.

μόνον καθαροῦ βουτύρου, μ' ἄλλας πολλαὺς οὐσίας, πρὸς τροφὴν ἐνὸς ἀνθρώπου κόσμου εὐτελοῦς ἀξίας.

Ἐνας πωλητὴς οὐτοῦ οὐ μπουκάλι ἐφευρίσκει νέον τρόπον ἐφευρίσκει νὰ πουλάει τὸ νερόν.

Καὶ σὺ μεταλλικὰ νερὰ εὐρίσκουσιν τοὺς τῶπου, νὰ θανατῶνουν σταθερὰ τοὺς ἀσθενεῖς, ἀνθρώπους.

Ἐπὶ ὅλων τῶν πραγμάτων, ὑπάρχει ἡ νοθεῖα.

ἀκόμη καὶ τῶν φαρμάκων.

Παντοῦ νοθεῖαι, τὸ λοιπόν, καὶ λῶπη καὶ θροῦμὰ πικρὰ σημεῖα τῶν καιρῶν, ἀπάτη καὶ ψευτιά.

Ἀλήθεια εἶναι μόνον, ἀς τὸ ποῦμε εὐθαρῶς, αὐτὰ ὅλα τὰ πληροῦνται ὁ πτωχὸς μας ὁ λαός.

ΜΑΘΘΑΙΟΣ Ν. ΒΑΛΔΙΚΑΣ
Συνταξιούχος Γυνασάκης

ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΗΣ ΠΙΝΔΟΥ

Ἐγὼ θ' ἀναφερθῶ στὸ ἱστορικὸ τῆς πρώτης μέρας τοῦ πολέμου 1940, τοῦ χωριοῦ μου Κάτω Σουδε-νὰ (Κάτω Πεδινά), κ' ὅπως μοῦ τὰ εἶχαν μολογήσει, χωριανοί μου καὶ χωριανές μου.

ΧΡΟΝΙΚΟ: ΤΑ ΚΑΤΩ - ΠΕΔΙΝΑ (Σουδενα) σὺν ἀγνῶν τοῦ 1940-41. 28 Ὀκτωβρίου 1940.

Στὸ σπῆτα τοῦ Γ. Σ. Κοντοῦρη, ἔδρα τοῦ 15ου Συν/τος Πεζικοῦ Διοικητῆς Ρήγας Γ. Στὸ σπῆτα τοῦ Μιχ. Τσάντη - Δικηγόρου: ἔδρα VIII Συν/τος Πυλοῦ καὶ Ἀσπιδόπουλος Ι. Διοικητῆς. Στὸ σπῆτα τοῦ Μιχ. Οἰκονόμου (Κάσκα): Στρατιωτὸ Νοσοκομεῖο. Στὸ ἐξώκλειο Ἀ-

γιος Νικόλαος: Ἀποθήκη Πυρομαχικῶν. Στὸ σπῆτα τῆς Ἀφροδίτης Βέ-ση (Σαϊνάνικο) Γενικὴ ἀποθήκη ἐφοδίων Στρατοῦ.

ΙΣΤΟΡΙΚΟ: Τὴν 28η Ὀκτωβρίου, κατὰ τίς 9.30 πρῶν ὥρα, φάνηκαν τὰ πρῶτα πουλάρια φορτωμένα μὲ κανόνια τοῦ Ὁρειῶ. Πυρ/κοῦ καὶ μὲ πυρομαχικά, ἀνηφορίζοντας τὸ δρόμο Ἀγίου Νικολάου, Πούλιου, χωρφαμὰ πρὸς Ἀη - Βλάση, ὁ δάσκαλος Ἥλίας Κ. Παρτσάλης καὶ τὰ παιδιά τοῦ Σχολεῖου, βγήκαν στὴν ἐξώπορτα τοῦ Σχολεῖου καὶ ἔβρισαν νὰ χειροκοροτοῦν καὶ νὰ ζητωκραυγάζουν τοὺς πυροβολητὲς. Τὸ πρῶτο πουλάρι ἀγκομακῶντας καὶ μὲ πολλὴ δυσκολία ἔφτασε μέχρι τῆς

'Αναμνήσεις Πρωτοπρεσβυτέρου

Γρηγορίου Ἰωάννου Γυροῦδου

Ζον (Τελευταῖον)

Ἐρχομαι τώρα εἰς τὰς ἐπισκέψεις κατὰ τὰς ὀνομασίας εἰς τὰ διάφορα σπῆτα πού ὁραδικῶς πηγαίναμε μὲ τὰς φιλολογίας καὶ ἐστίνετο ὁ χορὸς σὲς εὐρύσμερες κρεβάτες, μὲ συμμετοχὴν ὅλων, (μὴδὲ τοῦ ὑποφαινόμενου ἔκταρουμένου) μὲ διαφορετικὰ παλαιὰς οὐρανοῦς Ζαγορίσιους χοροὺς. Ἦτοι: Γράβα, Φράσσα, Γρίβα, Ἀετός, Σημαντάκα, Τριανταφυλλιά κ.λ.π. Μόνον ἕνας ἀπατρις καὶ μὴ πονὸν τὸν τόπον μας δύνανται νὰ παραμείνῃ ἀσυγκίνητος, ἐνθυμούμενος ὅλα αὐτὰ. Ὅλα τὰ παραπάνω συγκινοῦσαν τοὺς λαμπροὺς καὶ ὑπερέκτους Ζαγορίσιους οἱ ὅποιοι ἐταξιδεύοντο εἰς διάφορα τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ μέρη οἱ ὅποιοι ἤρχοντο κατὰ περιόδους εἰς τὴν ἰδιαιτέραν ὠραιότητά μας Πατρίδα ἐμφανιζόμενοι εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῶν χωριῶν μας, ἀποδίδοντες πάντοτε εἰς τὴν ἐνδοκίμῃ καὶ πρόδον αὐτῶν. Πολλοὶ δὲ ἀνεδείχθησαν καὶ εἰς τὸν Εὐεργετικὸν τοῖμα. Ἀναφέρω εἰς τὸ χωριὸ μου τοὺς ἀειμνηστὸς ἀδελφούς Ἀπόστολον καὶ Ἰωάννην Καλέντζον, τὴν ἀειμνηστον Πολυξένην Παπαχρήστον, ἡ ὅποια ἐστόλισε τὴν Ἑκκλησίαν μας μὲ ὅτι ἐκρεῖαζετο καὶ τὴν ἀγαπητὴν μας μεγάλην οἰκογένειαν τῶν Ἀνθοπουλαίων καὶ ἄλλους. Δὲν λησμονῶ ὅμως καὶ τὸ προσφιλὲς τοῦ χωριοῦ μας τέκνον, τὸν ἀδελφικὸν μου φίλον, συγκροτὸν μου καὶ παλαιὸν συμπατριῶτην μου Χριστόδουλον Καλλίδον ὁ ὅποιος νυκτερινὸν σκέπτεται καὶ μερὶν διὰ τὸ χωριὸ μας προσφέρων πάντοτε ποικιλοτρόπως πᾶσαν δύναμιν βοήθειαν εἰς ἀναξιοπαθόντας.

Εὐεργετὰς ὅμως ἀνεδείχθησαν εἰς ὅλα τὰ χωριά τοῦ Ζαγορίου καὶ ἄλλα, ὅπως ἐπίσης ὑποχρεώσιν μου ὅπως ἀπευθύνω ἔπαινον καὶ εὐχαριστίας εἰς ὅλα τὰ ἐπιλεκτὰ τῆς ἐν Ἀθήναις Ἐνώσεως τῶν Ζαγοριοῶν μέλη, μὴδ' αὐτῆς ἐξαιρετικῆς τῆς Μάνας τοῦ Ζαγορίου, Κυρίας Φρόσως Ἰωαννίδου διὰ τοὺς μόχθους πού καταβάλλουν ὅλοι τῶν διὰ τὴν

ἀνάστασιν τοῦ τόπου μας. Συγκαρτερῶν ἐπίσης ἀπευθύνω καὶ εἰς τὸν ἐν Ἀθήναις δημοσιογράφον συγκαρτερῶν μας ἀγαπητὸν μου Κώσταν Μιχαηλίδην καὶ εὐχαριστίας διὰ τὰς ἐν γένει διὰ τὸ χωριὸ μας ἐνεργείας του. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν ὁμογενετικὸν τοῖμα ἐκκρίνεται οἱ Ζαγορίσιοι πάντοτε. Ἀναφέρω πρόσφατον παρὰ δεξιῶν τῶν ἔσω καὶ ἔξω τοῦ χωριοῦ μας συγκαρτερῶν μας οἱ ὅποιοι ἐσχάτως ἐξεδήλωσαν παντοιοτρόπως τὴν ἀγάπην τῶν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν μὲ τὰς ἐγγενεστάτας προσφοράς τῶν διὰ τὴν καλντερισμότητων καὶ τὸν ἐλαιοχρωματισμὸν τῆς Ἑκκλησίας μας.

Τέλος συχαίρω καὶ ἐπαίνω τὴν ἐκδοτικὴν Ἐπιτροπὴν τῆς ἐκδόσεως τῆς κατὰ πάντα ὠραιότητῆς ἐφημερίδος «Τὸ ΖΑΓΟΡΙ» μὲ ἡ ὅποια ἀποτελεῖται ἀπὸ ἐπιλεκτὰ πρόσωπα καὶ ῥεκάτα συμπατριώτας μας καὶ ἡ ὁποία ἀγωνιζομένη, ἀνέλαβε νὰ σωματῆται τὸ ρεῦμα τῆς Ἀστυφιλίας, νὰ προαγάγῃ τὸν τόπον μας καὶ νὰ τὸν ἐπαναφέρῃ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν προτέραν του κατὰστασιν.

Διὰ τὴν ἐπίτευξιν ὅμως τοῦ σκοποῦ τῆς αὐτοῦ ἀπαιτεῖται συμπαραστάσεις καὶ παντοειδῆς θυσία ἐκ μέρους ὅλων μας. Ἀ λ λ ἂ κ α ἰ ο ἰ σ υ ν τ α ξ ῖ ο υ ο ἰ π ρ ὧ π ε ι καὶ ὀφείλουν νὰ ἐπανεέλθουν ὅλοι εἰς τὰ ὠραιότατα μας χωριά καὶ τὰ ὠραιότατα τῶν σπῆτων, τὰ ὅποια μίαν ἡμέραν θὰ νοσταλγῇσιν περισσότερον. Θὰ δώσουν δὲ δύναμιν καὶ θάρρος καὶ εἰς ἐκείνους τοὺς ὀλίγους πού μένουν στὰ χωριά μας φύλακες καὶ φρουροί, πού τοὺς ἀποκαλοῦν ἡρώδεις.

Αὐτὰ, ὅσον ἀφορᾷ τὰ καλὰ μὲ τὰ ὅποια ποιοῦμαι ἐναρξιν εἰς τὴν παροῦσαν μου.

Διὰ δὲ τὰ ἀντίξοα πού ἀντίκρουζαν τὰ χωριά μας, Θεοῦ θέλοντος, θὰ ἐπανέλθω.

+ Πρωτοπρεσβύτερος
ΓΡΗΓ. ΙΩ. ΓΚΡΟΥΪ-ΔΗΣ
Ἐφημέριος Κήπων - Ζαγορίου

Τοῦ Χρυσ. Ν. Σουσιόπουλου

Πανταζήνας (Γ. Ντακῆ), ἐκεῖ κόπηκαν τὰ λουριά καὶ κόνεψε νὰ πέσουν τὰ κανόνια, καὶ ἦταν ἀδύνατον νὰ προχωρήσῃ ἄλλο, γιὰ τὸ ἀνέφορος ἦταν μεγάλος. Οἱ ἄξ)κοὶ καὶ οἱ ὀπλίτες ἄρχισαν νὰ ξεφορτώνουν τὰ πουλάρια καὶ ζήτησαν βοήθεια ἀπὸ τὸν Πρόεδρο Ε. Βαλάνο καὶ ἀπ' τὸ χωριό. Πρῶτος ἔτρεξε ὁ δάσκαλος τοῦ χωριοῦ μαζὶ μὲ τοὺς μαθητὲς καὶ τὰς μαθήτριές του — πού ξεπερνοῦσαν τὰ 50, ἦσαν καὶ λίγοι ἄνδρες — ὅλοι οἱ ἄλλοι εἶχαν φύγει γιὰ τὸ στρατὸ — καθὼς καὶ πολλὲς γυναῖκες καὶ κοπέλλες. Ὅλοι τοὺς πρῶτα καθάρισαν τὸ δρόμο ὅπ) τίς πέτρες, ἀπὸ τῆς Πανταζήνας μέχρι τὸν Ἀη - Βλάση ἄλλες φορτωθήκαν κορμάρια πυροβόλων καὶ τὰ μετέφεραν στὴ Λούτσα τοῦ Ἀη - Βλάση πού ἦταν ἀπυρόβλητο, ἄλλες φορτῶθηκαν κιβώτια μὲ πυρομαχικά καὶ ἄλλες κόβοντας κλαριά γιὰ τὸ καμου-

οὶ γιατροὶ τοῦ χωριοῦ μας, ἀνεδιότλω, Νικόλαος Βλαδίκας καὶ Δημοσθένης Ἰωαννίδης. Ὁ Πρόεδρος τοῦ χωριοῦ μας Σεν. Βαλάνος καὶ οἱ κάτοικοι ἀνοίξαν τὰ σπῆτα τους καὶ τίς ἀχυροκαλύβες τῶν καὶ ἔβρισαν στὴ διάθεση τοῦ στρατοῦ, ὅλες τίς τροφές καὶ ζωτροφές.

Γενικά τὸ χωριὸ μας πρόσφερε ὑψιστὲς ὑπηρεσίες, σὲς πρῶτες κρίσιμες μέρες τοῦ ἀγῶνα κατὰ τῶν Ἑλλήνων εἰσβολέων. Νεκροὶ χωριανοὶ μας τοῦ πολέμου 1940 - 41.

1) Στάρας Γεώργιος κατὰ Νίκου, Στρατ. Κλάση 1936, Λοχίας Πεζικοῦ σκοτώθηκε στὴν Κακαβιά τὸ Νοέμβριον τοῦ 1940. 2) Καράλης Ἰωάννης τοῦ Γ. σκοτώθηκε τὸν Νοέμβριον τοῦ 1940 στὴ μάχη τῆς Γκραμπάλας. 3) Πέθανε ἀπὸ τῆς κακουχίας τοῦ πολέμου ὁ Κώπτης Γεώργιος τοῦ Περικλῆ τοῦ Στρατ. Νοσοκομείου.

Τραυματίες: 1) Σπύρος Θ. Τσα-

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΤΟΥ '40

Συμπληρωματικὸς κατάλογος
ΚΑΤΩ - ΣΟΥΔΕΝΙΩΤΙΣΣΩΝ
γυναικῶν καὶ κοριτσιῶν, πού βοήθησαν τοὺς μαχητὲς μὲ κάθε τρόπο, κατὰ τίς πρῶτες κρίσιμες μέρες τοῦ πολέμου 1940.

(Ἀπὸ τὴν ἐργασία τοῦ Χρυσ. Σουσιόπουλου ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΗΣ ΠΙΝΔΟΥ)

Πῖδα Γ. Κωλέτση
Κλεοπάτρα Ι. Φίτρου
Εὐαγγελία Ἡλ. Ἀργυροπούλου
Μερόπη Χρ. Τουλούτη
Ἰωάννη Θ. Καραγιάννη
Ἀθηνά Κυρ. Δευκαδίτη
Ἀριάνθη Δ. Πόγολο
Θούσῃ Ἀνδρέα Βόγλη
Λάκενα Ἀπ. Ἀρβανίτη

Η ΠΕΤΡΑ ΕΙΝΑΙ ΖΑΓΟΡΙ;

Κύριε Διευθυντά,
 'Αναγνώσαμε στην εφημερίδα σας «Τὸ ΖΑΓΟΡΙ» μὰς Φ. 5. σελ. 2 τὸ ἐρώτημα: «Εἶναι ἡ ΠΕΤΡΑ ΖΑΓΟΡΙ;»
 'Επειδὴ ἐγὼ ὁ ὑποφαινόμενος "Αγ γελος Δαλαγγῆλος εἰμαι ὁ Πετριώτης, πού ἔχω ἐκλεγεί σύμβουλος τοῦ Δ.Σ. τῆς Ἑνώσεως Ζαγορισίων Ἀθηνῶν, τῆς ὁποίας μάλιστα ἀπὸ διετίας ἐγώ καὶ ἡ Ἀδελφότης Πετριωτῶν τυγχάνομε τακτικά μέλη, θεωρῶ ὑποχρέωσή μου κατόπιν τοῦ δημιουργηθέντος ὁρθοῦ καὶ τοῦ θεθέντος ἐρωτήματος νὰ δώσω καὶ ἐγὼ σὺν Πρόεδρος τῆς Ἀδελφότητος Πετριωτῶν μίαν ἀπάντησιν ὃ' αὐτὸ τὸ ἐρώτημα.

Ἐλπίζω νὰ ἔχητε τὴν καλωσύνην νὰ τὴν δημοσιεύσετε στὸ προσεχὲς φύλλον τῆς Ἐφημερίδος. Καὶ κάνω αὐτὴν τὴν παράκλησιν, διότι προηγουμένῃ ἐπιστολῇ μου μὲ σχετικὴ ἀπάντησιν ὁφειλόμην πρὸς τὸν ἐκ Δόλιας κ. Στέφ. Σπεργιδόην, πού διεμαρτύρετο πὲν ἔνα δημοσίευσμά του διὰ τὴν ἐνταξὴ τῆς Πέτρας στὸ Ζαγόρι διὰ νὰ μὴ παραποιηθῇ τάχα καὶ νοθευθῇ ἡ Ἱστορία του, δὲν τὴν ἐδημοσίευσσε καθὼς ἔπρεπε καὶ τοῦτο διότι δὲν ἐνέκρινε τὴν δημοσίευσιν αὐτὴ ἡ ἀξιότιμος Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Ἐφημερίδος. Ἐδημοσιεύθη ὅμως εἰς τὴν εφημερίδα «Ἡπειρωτικὴς Ἀγῶν» φύλλον τῆς 18.8.78 σελ. 2 καὶ ἀσφαλῶς ἔλαβεν γνώσιν κάθε ἐνδιαφερόμενος.

Ἡ ἀπάντησί μου ἐκείνῃ εἶναι θεθαίως πολὺ ἀσχετικὴ μὲ τὸ ἐρώτημά σας γιὰτὶ ἀνέφερα ὅτι ἡ Πέτρα ἦταν καὶ εἶναι Ζαγόρι. Ἀκόμη ἔκανα γνωστὸν ὅτι ἔθεσα τὴν παραίτησίν μου, ἀκόμη καὶ τὴν διαγραφὴν μου καθὼς καὶ τῆς Ἀδελφότητος Πετριωτῶν ἀπὸ Μέλῃ τῆς Ἑνώσεως Ζαγορισίων Ἀθηνῶν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου αὐτῆς, διὰ νὰ τὸ διεκδικήσω σὺν περαιτέρω ἐνέργειάς του ἐπὶ τοῦ ἀνακύπτοντος ζητήματος.

Ἀσφαλῶς τὸ Δ.Σ. τῆς Ἑνώσεως Ζαγορισίων Ἀθηνῶν ἔχει κρίσιν καὶ ἀπάντησιν καὶ στὸ ἐρώτημά σας καὶ τὴν ἀπόφασίν του νὰ δικαιολογήσῃ, μὲ τὴν ὁποία ἀνεγνώρισεν ἐπίσημα τὴν Πέτρα καὶ Ἰτέα ὡς χωριά τοῦ Ζαγορίου.

Ἀλλὰ παρακαλῶ νὰ μὴ μοῦ ἀρνιθῇ ἡ Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Ἐφημερίδος σας καὶ πάλιν τὸ δημοκρατικὸ δικαίωμα νὰ ἀπαντήσω καὶ ἐγὼ ὡς Πρόεδρος τῆς Ἀδελφότητος Πετριωτῶν, διὰ νὰ ἀκουσθῇ καὶ ἡ φωνὴ τῆς Πέτρας, πού κοντεύει νὰ γίνῃ τὸ μῆλον τῆς ἔριδος καὶ νὰ προκαλέσῃ ἀδικαιολόγητὴν διάστασιν μεταξὺ τῶν Ζαγορισίων.

Ἡ Πέτρα λοιπὸν εὐρίσκεται στὸ ἀκραῖον ἀνατολικὸν σημεῖον τοῦ Ζαγορίου πολὺ πλησίον στὸ Τρίστενο. Σήμερα ἔχει 125 οἰκονόμους καὶ ἀριθμεῖ 500 πεντακοσίους μονίμους κατοίκους, διπλασίους δὲ τὸ καλοκαίρι. Ἐχει δύο Ἐνορίες, δύο Δημ. Σχολεῖα στῆς δύο συνοικίες τῆς, ταπητουργικὴ Σχολὴ τοῦ Ε.Ο.Π., Ἀγροτικὸ Ἰατρεῖο, Σταθμὸ Χωρ/κῆς

καὶ Γεωργ. Ἀποθηκευτικὸ Κέντρο. Εἶναι χωριὸ γραφικώτατο, ζωντανὸ καὶ προοδευτικὸ, συνεχῶς ἀναδημιουργούμενο. Οὐδέποτε ἦταν χωριὸ τοῦ Μετοῦθου καὶ ἂν συνέβαινε αὐτό, τότε θὰ εἶχε καὶ τὸ προνόμια περιούχης Μετοῦθου ἐπὶ Τουρκοκρατίας καὶ τώρα ἴσως περισσότερες ἀφ'ἑλπίων. Ἀπὸ τὰ πολὺ παλαιὰ χρόνια ἦταν ἔνα ἀπὸ τὰ Ζαγοροχώρια, τότε πού δὲν ἦταν μόνο 44 ἢ 46, ἀλλὰ περισσότερα ἀπὸ 60 χωριά. Βέβαια πάλιν πολλῶν χωριῶν ἀπέμειναν τὰ τοπωνύμια, ἀλλὰ χωριὰ σβήνουν σιγά, σιγά καὶ πολλὰ διατηροῦν κάποια ἀκμὴ.

Ἡ ἱστορία τοῦ Ζαγορίου εἶναι λαμπρὰ. Γιὰ πολλὰ χωριά τοῦ Κεντρικοῦ καὶ Δυτικοῦ Ζαγορίου πρὸ παντὸς ὑπάρχουν πολλὰς πληροφορίας ἱστορικῆς γιὰτὶ λόγῳ τῆς θέσεώς των, τῶν ἐπιφανῶν προσωπικοτήτων πού ἀνέδειξε, τῶν πολλῶν ταξιδιερμένων καὶ πολλῶν ἄλλων εὐνοϊκῶν συνθηκῶν διεδραμάτισαν τὴν ἐποχὴ ἐκείνῃ κάποιο ἔλασμά τοῦ ὅλου. Ἡ Πέτρα δὲν ἦταν τότε ὀνομαστὴ γιὰτὶ λόγῳ θέσεως ὑπέστη πολλὰς καταστροφὰς καὶ διώξεις ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Ἐπὶ Ἀλῆ Πασᾶ τὰ 3 χωριά Πέτρα, Ντουκάνισα καὶ Λιάπη—σήμερα Ἰτέα καὶ οἱ Μηλιωτᾶδες ἢ Καμπέραγα, ἄλλοτε συνοικισμὸς Γρεβενίου καὶ σήμερα Δεματίου, ἀπεσπᾶσθαι ἀπὸ τὸ Ζαγόρι καὶ θιαφῆς ἔγινον τοιαύτῃ Τούρκων Μπλῆδων. Ἀπὸ τότε μέχρι τὸ 1912 στὴν Πέτρα καὶ στὴ θέσιν Καζάρμα ἦταν Στρατιωτικὸ Τούρκικο φυλάκιον καὶ στὴν Καμπέραγα Τούρκικος Σταθμὸς Χωροφυλακῆς γιὰ νὰ φρουροῦν τὸ Τουρ κικὸ ντερβένι πρὸς Μακεδονίαν διὰ μέσου Πέτρας.

Ὅμως μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ 1913 ὅπως ἦτο φυσικὸν καὶ διὰ λόγους γεωγραφικῆς θέσεως, παραδόσεως καὶ λοιπῶν συνθηκῶν ἐπανῆλθον τὰ χωριά αὐτὰ Πέτρα—Λιάπη—Μηλιωτᾶδες καὶ πάλιν στὸ Ἀνατολικὸ Ζαγόρι ὅπου καὶ ἀνήκουν. Αὐτὸ ὅλοι πρέπει νὰ τὸ γνωρίζουν καὶ πρὸ παντὸς οἱ τοῦ Ἀνατολικοῦ Ζαγορίου, πὼς δηλαδὴ ἡ Πέτρα, ἡ Ἰτέα καὶ Μηλιωτᾶδες ἀπὸ τοῦ 1913 ἔδω καὶ 65 ὅλ. χρόνια ὑπάρχοντο στῆς Δημώσεις Ἀρχὰς πού εἶχαν ἐξουσίαν τὸ Γρεβενί. Δηλαδὴ: 1) Στὸ Σ. Χωρ/κῆς Γρεβενίου μέχρι τοῦ 1946, ὁπότε ἰδρύθηκε Σ.Χ. Πέτρας, 2) Στὸ Μεταβατικὸν Εἰρηνοδικεῖο Γρεβενίου. Τώρα ὅμως 7 χωριά τοῦ Ἀνατολ. Ζαγορίου ὑπάρχοντα στὸ Εἰρηνοδικεῖο Μετοῦθου. 3) Στὸ Ταχυδρομεῖο, Γεωπονεῖο, Δασοκομεῖο Γρεβενίου. 4) Στὸ Σχολαρχεῖο, μετέπειτα Ἡμυμνῆσιον Γρεβενίου. 5) Στὸ Ἐκλογικὸν Κέντρο Γρεβενίου, ὅπου στὴν ἴδια κἀλλη ρίχνανε τοὺς κήφους μὰς ὅλα τὰ χωριά τοῦ Ἀνατολικοῦ Ζαγορίου, μέχρις ὅτου ἰδρύθηκαν ὃ' ὅλα τὰ χωριά Ἐκλογικὰ Κέντρα.

Ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ μέχρι τῶν ἐπὶ τῶν ὃ' ὅλους τοὺς εὐγενεῖς ἀνδρες καὶ τῆς κοινῆς προστάθειας τοῦ Ἀνατολικοῦ Ζαγορίου γιὰ

τὴν προβολὴ τῶν προβλημάτων καὶ τὴν ἱκανοποίησιν τῶν αἰτημάτων του γιὰ δρόμους, δόση, Σχολεῖα, καὶ τόσα ἄλλα, πού ἀφοροῦσαν τὴν περιοχή αὐτῇ, πρώτῃ καὶ δυναμικώτερῃ ἡ Πέτρα καὶ ἡ Ἰτέα, λόγῳ τοῦ ὅπου των. Ὑπῆρχε συνεργασία ὅλων τῶν Κοινοταρχῶν. Αὐτὸ πρέπει ὅλοι νὰ τὸ γνωρίζουν, νὰ τὸ θυμούνται, στὰ ἀρετὰ τῶν κοινοτήτων Ἀνατολ. Ζαγορίου θὰ ὑπάρχουν στοιχεῖα. Κἀννομεν αὐτὴν τὴν ὑπενθύμωσιν, γιὰτὶ μετὰ λύπης μὰς βλέπομεν ὅτι ἡ ἀλήθεια αὐτὴ παρασιωπεῖται καὶ μερικοὶ ἀναδιδρῶν οἵηρα διαμαρτυρῶμεν στὴν ἐνταξὴ τῆς Πέτρας καὶ τῆς Ἰτέας στὸ Ζαγόρι. Ἄλλοτε εἰμαστέ νήσοι Ζαγορισίου καὶ καλοὶ ἀδελφοί. Τώρα θεωροῦμεθα νόθοι καὶ ἀποβλητέοι ἀπὸ τὸ Ζαγόρι. Γιὰτὶ μερικοὶ μὰς ἀποδιώκουν μὲ διαμαρτυρίες καὶ ἀγανάκτησιν; Καμμιὰ ἀμφιβολία δὲν χωρεῖ ὅτι ἀνέκαθεν ἡ Πέτρα καὶ ἡ Ἰτέα ἦταν Ζαγόρι. Ὑπάρχουν πολλὰς ἐνθυμώσεις γι' αὐτὸ στὸ χωριὸ μὰς. Αὐτὸ λέγει ἡ παράδοσις γιὰ τὴν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας, αὐτὸ ὁμολογεῖ ἡ Ἱστορία καὶ ἀπὸ παλαιὰ καὶ ἀπὸ τὸ 1913, αὐτὸ φανερώνει ἡ γεωγραφικὴ θέση τοῦ χωριοῦ μὰς καὶ αὐτὸ μαρτυρεῖ ἡ ζωντανὴ παράδοσις, οἱ διάφοροι μαρτυρίες καὶ ἐνθυμώσεις, τὰ Ζαγορισιὰ ἴλη καὶ ἔθιμά μὰς καὶ οἱ πολλὰς συνγενεῖες μὰς, παλαιὰς καὶ νέες μὲ τὰ γειτονικά χωριά Τρίστενο καὶ Γρεβενί.

Ὅ ἐκ Τριστενοῦ ἀειμνήστου Ἰωάννης Πετρίδης, εὐεργέτης τοῦ Ἀνατολικοῦ Ζαγορίου πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐπισκεφθεὶς τὴν Πέτρα σὺν Ζαγοροχώρῃ εὐεργέτῃ Κοινότητι, Ἐκκλησίᾳ καὶ Σχολεῖοι μὰς. Ὅ ἐκ Γρεβενίου ἀειμνήστου Ἐπίσκοπος Εὐστάθιος Σκάρπας ἐπισκεφθεὶς τὴν Πέτρα τὸ 1939 στὴν ὁμιλίαν του ἐξέφρασε τὴν καρὰ του γιὰτὶ ἐπισκέφθηκε τὸ Ἀνατολικώτερον χωριὸ τοῦ Ζαγορίου, τὴν Πέτρα. Ὅλα τὰ δημοσία ἔγγραφα ἀπὸ τῆς διαφόρας Κρατικῆς Ὑπηρεσίας ἀπευθύνονται πρὸς Πέτραν Ζαγορίου. Γιὰτὶ ἄραγε;

Ἀκόμη καὶ τὰ Ἀνατολικώτερα ἀπὸ ἡμᾶς γειτονικά χωριά μὰς θεωροῦν καὶ μὰς ἀποκαλοῦν Ζαγορισίους. Ποῖδ' ἔμοιρε νὰ τοὺς ἀλλάξῃ αὐτὴν τὴν γνώμην;

Καὶ πέραν αὐτῶν ἡμεῖς ζοῦμε καὶ αἰσθανόμεθα σὺν Ζαγορισίοι. Ξερρίζεται αὐτὴ ἡ πίστις;

Ἐδῶ δὲν ὑπάρχουν ὅρια γιὰ νὰ φρουρηθοῦν ἀπὸ τοὺς δῆθεν ὑπερασπιστὰς τῆς Ἱστορίας τοῦ Ζαγορίου. Ὅτε μὲ τὴν ἀναγνώρισιν καὶ τὴν ἐνταξὴν τὴν τυπικὴ τῆς Πέτρας καὶ Ἰτέας στὸ Ζαγόρι νοθεύεται ἡ Ἱστορία του. Εἶναι βέβαια λαμπρὰ ἡ Ἱστορία τοῦ Ζαγορίου. Ἀλλὰ κάθε Ἱστορία παρουσιάζει σήμερα νεκρὰ μερικὰ σημεῖα καὶ σὲ κάθε Ἱστορία πάλιν προστίθενται νέες σελίδες. Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μὲ τὴν Ἱστορία τοῦ Ζαγορίου. Πολλὰ χωριά κάθηκαν, ἀλλὰ παρήκμασαν καὶ ἄλλα πῆραν ζωτάνια ἀπὸ τοὺς λεβέντες καὶ νήσιους Ἑλληνες Σαρακατσάνους, πού ἐγκαταστάθηκαν ὃ' αὐτά. Καὶ πῶρα ποῖα νοθεύει καὶ ποῖα παραποίηση θὰ πάθῃ ἡ Ἱστορία

ΟΙ ΑΠΟΔΗΜΟΙ ΖΑΓΟΡΙΣΙΟΙ ΕΚΦΡΑΖΟΥΝ ΤΗ ΧΑΡΑ ΤΟΥΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ

Ἐξακολουθοῦν καὶ καταφθάνουν ἀπ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα συγχαρητήρια γράμματα στὰ γραφεῖα τῆς εφημερίδας μὰς, μὲ τὰ ὁποῖα οἱ συμπαιχνόμενοι μὰς ἐκφράζουν τὴν χαρὰ καὶ τὴν ἱκανοποίησίν τους, τόσο γιὰ τὴν ἐκδόσιν, ὅσο καὶ γιὰ τὸ περιεχόμενον τοῦ δημοσιογραφικοῦ ὁργάνου πού ἀπέκτησε τὸ Ζαγόρι. Ἰδιαίτερη ἐντύπωση προξένησε ἡ ἐκδόσις ἡ ἀφιερωμένη στὸ ἔπος τοῦ '40, ὅπως ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὰ γράμματα πού μὰς ἔρχονται. Παραθέτομε ἀποσπάσματα ἀπὸ τέτοια γράμματα:

— Ὁ τέως βουλευτὴς κ. ΔΗΜ. Κ. ΖΗΣΟΠΟΥΛΟΣ, Σικίνου 82, γράφει: «Εἰς τὴν σημερινήν... ἔλιττότητα δημοσιευμάτων ἱστορικοῦ ἀπὸ ἡμᾶς καὶ τὰ ὅλα πᾶρμε ἡμεῖς ἀπ' αὐτῶν. Ἡμεῖς ἡ Πέτρα μὲ τοὺς 300 μόνιμους κατοίκους καὶ ἡ Ἰτέα μὲ τοὺς 350 μόνιμους κατοίκους καὶ ὅλους τῶσους ταξιδιερμένους, καθὼς καὶ ὁ καινούργιος συνοικισμὸς Μηλιωτᾶδες πού τελευταία ξεφύτρωνε καὶ γοργὰ ἀναπτύσσεται δίδομε στὸ Ζαγόρι ζωὴ καὶ δύναμιν.

Εἴμαστε ὑπερήφανοι καὶ αἰσθάνομαι γιὰτὶ εἴμαστε ζωντανά, δυναμικά καὶ προοδευτικά χωριά, πού δὲν ἀποβύσονται, ἀλλὰ θὰ ἐπιβιώσουν καὶ δὲν θὰ ἀνακόψουν τὸ δρόμὸν τοῦ γιὰτὶ περαιτέρω ἀνάπτυξιν καὶ πρὸς εἴς μὰς θέλουν, εἴτε διὰ σὴν μὴ τοῦ Ζαγορίου.

Ἐλπίζομεν λοιπὸν ὅτι ὅλοι θὰ συμφωνήσουν μὲ τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἑνώσεως Ζαγορισίων Ἀθηνῶν γιὰ τὴν τυπικὴ ἐνταξὴ τῆς Πέτρας καὶ τῆς Ἰτέας στὸ δύνάμιν τῆς περιοχῆς Ζαγορίου, ὅπου οὐσιαστικὰ ἀνήκουν καὶ θὰ ἀναγνωρίσουν ὅτι μὲ τοῦτο ὅτι τὸν ἀντικείμενον ὀφελεῖται. Ὅτε ἡ Ἱστορία του νοθεύεται ἡ παραποιητὴ Ἐπομένως δὲν πρέπει νὰ ὑπάρῃ διάστασις γινώσκων.

Φιλικότατα Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀδελφότητος Πετριωτῶν ἘΠΡΟΟΔΟΣ ἈΓΓΕΛΟΣ ΔΑΛΑΓΓΕΛΗΣ

Παλιὸ Λαϊκὸν τραγούδι

Ἐσεῖς πολὺλὰ πετοῦμενα πού πᾶτε στὸν ἀέρα καὶ τὴν μαντὰ φέρετε μαντὰ ἀπὸ τὰ ξένα. Μαῦρα μαντὰ φέρεμε μαῦρα καὶ πικραμένα. Τὸν Δῆμο τὸν σκοτώσανε στὴν ἐρημὴν Γαλιλάα. Τὸν κλαῖνε ὅλοι οἱ Λαῖστοι τὸν κλαῖνε καὶ οἱ Μοραβῆδες. Γιὰ σὶγκω Δῆμο μου ἀπ' αὐτοῦ καὶ μὴ βαριά κοιμᾶσαι τὰ καραβάνια πέρασαν πῆγαν στὴ Σιαλατούρα. Παιδιά μου σὺν πάτε στὸ χωριὸ τὴν ἐρημὴν πατρίδα, χαῖρετά μὰς τὸ Φλάμπουρο, τὴν ἐρημὴν Παζιότα τὴν Σιαλατούρα τὴν πλατεῖα μὲ τὴς κρῆνες βορσουλές.

Τὸ ἔστειλε ἡ ΣΟΥΛΑ ΠΑΝΟΥ

ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ • ΑΞΙΟΠΡΟΣΕΚΤΕΣ ΚΡΙΣΕΙΣ ΜΙΚΡΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ

Ἀγαπητὴ μου εφημερίδα Ἀφοῦ πρώτα σου ἐκφράσω τὴς εὐχαριστίες μου γιὰ τὸ θαυμάσιον ἔργον πού ἐπιτελεῖς, θὰ ἤθελα μὲ τὴν ταπεινὴν μου γνώμην νὰ σου διορθώσω κάτι.

Στὸ ἕκτο φύλλον, στὴ σελίδα 8, ὅπου ἀναφέρεται γιὰ τὰ πανηγύρια τοῦ Ζαγορίου μὰς, λὲς γιὰ τὸ πανηγύρι τῆς Βίτσας τὰ ἐξῆς: «...Τώρα τυποποιημένο γλῆντι τὰ δύο βράδια στὸ μεσοχώρι. Φέτος πολλοὶ ξενιτεμένοι θύμισαν παλιὰς δόξες. Γέμισε καὶ πάλι τὸ ὠραῖο χωριὸ ἀπὸ κόσμου...»

Πάνω σ' αὐτὸ τὸ κομμάτι σου ἀναφέρω, ὅτι ἡ πανέμορφη Βίτσα τὸ Δεκαπενταύγουστο δὲ γλῆντι δύο βράδια ἀλλὰ τρία καὶ γιὰ πρώτη φορὰ στὰ χρονικά τοῦ πανηγυριοῦ φέτος γλῆντισε ἐπὶ τέσσαρα μερόνυχτα. Τὸ γλῆντι, τὰ τελευταῖα μάλιστα χρόνια, δὲν εἶναι καθόλου τυποποιημένο, ἀλλὰ εἶναι γεμάτο ἐγκαρδιότητα καὶ χρώμα παλίου πανηγυριοῦ.

Κάθε χρόνο καὶ εἰδικὰ φέτος τὸ πανηγύρι μὰς ἀναβιώνει σχεδὸν ὅλα τὰ παλιὰ ὠραῖα γλῆντια. Ἐδειξε πὼς εἶναι ἀντάξιον «τῆς πρώτης θέσεως» πού κατέχει σ' ὅλα τὰ πανηγύρια, μὲ τὸν πολὺν κόσμον καὶ τὸ παλαιοκαίριον γλῆντι. Ὑπῆρξε τὴς ἀναμνήσεις τῶν μεγάλων καὶ γνώρισε ἀγνωστες πτυχὲς τοῦ σὲ μὰς τοῦ μικροῦ.

Τελειώνοντας, θὰ ἤθελα νὰ σ' εὐχαριστήσω ξανά γιὰ τὴ θαύμασια δουλειὰ σου καὶ νὰ εὐχηθῶ, ὅτι μακάρι ὅλα τὰ πανηγύρια τοῦ Ζαγορίου μὰς νὰ ξαναζήσουν τὴς παλιὰς δόξης τους ὅπως τὴς ξανά-ζησης φέτος ἡ εὐλλυλλιακὴ Βίτσα μὰς.

Ὁ μικρὸς Βιτινὸς ΘΑΝΑΣΗΣ ΠΑΛΙΑΤΣΟΣ

ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΑΠΑΝΤΟΥΝ

Ἀπ' τῆς Δ)ση δασῶν Νομαρχίας Ἰωαννίνων πῆραμε τὸ παρακάτω ἔγγραφο, πού τὸ δημοσίευσεν γιὰ νὰ μᾶς οἱ δασεργάται τοῦ Ζαγορίου πὼς ἔγινε —καὶ γίνεται— ἡ διανομὴ τῆς ξυλείας ἀπ' τὸ δασοκομὸν δάσος. Ἐλπίζομε πὼς δὲ θὰ δημιουργηθοῦν παρὰπνοα στὸ μέλλον.

Σὲ ἀπάντησιν σχολίου «Γιὰ τὸν κ. Νομαρχῆ» πού δημοσιεύτηκε στὴ στήλη «Σημειώματα» τῆς Ἐφημερίδος σας, σὰς γνωρίζομε ὅτι ἡ κατανομή τῶν λημμάτων τῆς ΚΕΔ στοὺς Δασικούς (Συν)σμούς μὲ ἀπευθείας συμφωνία, γίνεται βασικὰ μὲ κριτήριο τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐνεργῶν μελῶν. Ἀπόλυτα ἰσομερὴς κατανομὴ μέσα στὸ ἴδιο

— Ὁ κ. ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΟΥΡΗΣ, ἀπὸ τὴς Φραγκάδες, μὰς ἔστειλε ἓνα πολὺστιχο στιχοῦργμὰ του μοῦ ἀνοιξε τὴν πόρτα τὴν πατρίδα (λιὰ Ζαγόρι ὁμορφὸ στολιδι, μέσ' τῆς (φύση, ἀστέρειντ ἀγάπη, ὁμορφιά, τράστιχο:

ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ • ΤΟ ΟΜΟΡΦΟ ΓΡΕΒΕΝΗΤΙ

Ἐνα ἀπὸ τὰ ὠραιότερα χωριά τοῦ Ἀνατολικοῦ Ζαγορίου εἶναι καὶ τὸ Γρεβενί.

Εἶναι κτισμένον στοὺς πρόποδες τοῦ βουνοῦ κάτω ἀπὸ ἓνα καταπράσινο δάσος πού μοιάζει σὺν περικεφαλαίᾳ.

Ἡ βλάστησις ὁργιάζει. ἔχει ἀφθονὴς καὶ πολλὰς θρόους μὲ τρεχούμενα κρούα νερά. Οἱ ἔξοι πού τὸ ἐπισκέπτονται τὸ ὀνομάζουν «μικρὴ Ἑλβετία».

Πολλὰς εἶναι καὶ οἱ παλιὰς ἐκκλησίαις του. Στὸ κέντρο τοῦ χωριοῦ ὑψώνεται ἡ Ἐκκλησία τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου. Ἀλλὰ εἶναι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Δημητρίου.

Λίγο πὸ κάτω ὑπάρχει, κατὰ τὴν παράδοσιν, ὁ τορὸς τοῦ ἀλόγου τοῦ Ἀγίου. Ἀρχαιοτάτη εἶναι ἡ Μονὴ Βουτοῦς πού ἐορτάζει στὴς 8 Σεπτεμβρίου. Τὴν ἔκτισε ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος Πρωμάτος. Φέτος στὴς 15 Αὐγούστου στὸ χωριὸ μὰς γιορτάστηκε ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου. Ἀπὸ τῆς παραμονῆς ἄρχισαν οἱ προσετοιμασίαι, καθαρίσματα τῶν δρόμων καὶ τῶν οὐπιτῶν. Τὸ βράδυ τῆς παραμονῆς ἔγινε ὁ μέγας ἑσπερινὸς μὲ ἀποκλασία. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἄρχισαν τὰ προεόρτια, ὅπως λένε, μὲ κοκορέται ψητὸ καὶ χορὸ. Τὸ πρωὶ τῆς ἴδιας ἡμέρας ἔγινε πανηγυρικὴ θεία λειτουργία μὲ τὸν παπα—Πέτρο. Τὸ ἀπόγευμα στὸ μεσοχώρι μαζεύτηκε πολὺ κόσμος πού εἶχαν ἔρθει γιὰ νὰ δοῦν τὸ πανηγύρι. Τὸ μεσοχώρι ἦταν γεμάτο.

Αὐτοκίνητα, πολλὰ, ψητά, μύτρα, ὠραῖα τυριά καὶ χορὸς πού κράτησε μέχρι τὸ πρωὶ. Τὸ ἑσπερινὸν πανηγύρι ἐπετέρας καθὼς προηγουμένον, καὶ δὲ εὐχρησθῆμε νὰ γίνῃ καὶ τοῦ χρόνου καλύτερον.

Ε.Ρ.

Ε.Ρ.

ἔτος εἶναι ἀδύνατον, γιὰτὶ ἡ ἐγκατάστασις τοῦ κάθε Συν)σμοῦ, καθάλλεται προσπάθεια νὰ γίνῃται ἢ σὲ ἀδελφότητα συστάδα ἢ σὲ διαχωρισμένον μορφολογικῶς τμήμα αὐτῆς γιὰ νὰ μὴν δυσχεραίνονται οἱ περαιτέρω συμφωνεῖς ἐργασίας ὅπως μεταπολίσεις—ἀποθηκεύσεις κλπ. Τυχόν διαφορὲς ἰσοφαρίζονται στὸ ἐπόμενο ἔτος.

Πέραν τῶν ἀνωτέρω ὡς κριτήριο κατανομῆς λαμβάνονται ἡ ὑπόψη καὶ τὰ Κοινοτικά λήμματα πού ἔχουν διατεθεῖ στὸν κάθε Συν)σμό, γιὰτὶ ὁ στόχος τῆς ὑπηρεσίας εἶναι ἡ κατά τὸ δυνατόν ἰσομερὴς κατανομὴ τοῦ εἰσδοτήματος, στὸν κάθε δασεργάτη τῆς περιοχῆς.

Ὁ Διευθυντὴς Δασῶν ΧΡ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ Δασολ. 3ου βαθμοῦ

Χρυσὸ κλειδί παντελὸς μου (Μιτισκέλι) μοῦ ἀνοιξε τὴν πόρτα τὴν πατρίδα (λιὰ Ζαγόρι ὁμορφὸ στολιδι, μέσ' τῆς (φύση, ἀστέρειντ ἀγάπη, ὁμορφιά, τράστιχο:

ΜΕΡΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Δημοσιεύομε παρακάτω «μερικὲς παρατηρήσεις» τοῦ συμπατριώτη Δ. Θεμελῆ καὶ τὸν εὐχαριστοῦμε γι' αὐτὰς. Θέλομε ὅμως νὰ προσθέσωμε πὼς ἡ εφημερίδα μὰς, πού εἶναι εφημερίδα ὁλων τῶν Ζαγορισίων, αὐτὸ περιμένει. Συνεργασία—ιδέες, προτάσεις, μελέτες—γιὰ τὴ σημερινὴ καὶ μελλοντικὴ ζωὴ τοῦ Ζαγοριοῦ, ἀπ' τὸν κάθε Ζαγορίσιο (τὸν χωριῶν καὶ τῆς ξενιτιάς), πού μπορεί νὰ τὸ κάνει γιὰ νὰ τὴ δημοσιεύσει. Ἐμπρὸς λοιπὸν. Ἐμεῖς εἴμαστε ἑτοιμοὶ καὶ τὸ εἴπαμε ἀπ' τὸ πρῶτον φύλλον μὰς. ΝΑ Η ΕΠΙΣΤΟΛΗ:

Ταχυδρομικῶς σὰς στέλλω τὰ τρία ἐκδοθέντα τεύχη τῆς στοργικῆς ἐργασίας μου γιὰ τὸ χωριὸ τῆς γεννήσεώς μου «Τὸ χωριὸ μὰς ἢ Καλωτὰ» γιὰ τὴ διδωλὴν τῆς «Ζαγοριοῦ μὰς» τιμῆς ἔνεκεν.

Διεπίστασα ὅτι τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ χρόνου, ἀφιερώνεται στὴν Ἱστορίαν—λαογραφίαν—φιλολογίαν γενικά καὶ στὴ νοσταλγικὴ ἐνθύμησιν τῆς παιδικῆς καὶ ἐφηβικῆς ζωῆς μὰς, τοὺς παλιούς καλοὺς καιρούς...

Τίποτα ἀπὸ τὰ καινὰ σημερινὰ θέματα τοῦ Ζαγοριοῦ μὰς. Τίποτα ἡ πολὺ λίγα γιὰ τὴν καθημερινὴν σημερινὴν ζωὴ καὶ κίνησιν. (πὼς τὰ περνοῦν, ποῖς οἱ ἀνάγκες τους, τί κάνουν καὶ πὼς σκέπτονται νὰ βελτιώσουν τὴ ζωὴ τους).

Λεῖπουν καμπάνιες—ἐρευνες πού νὰ λαβαίνουν μέρος ὅσο τὸ δυνατόν μεγαλύτερος ἀριθμὸς Ζαγορισίων τῶν χωριῶν καὶ τῆς ξενιτείας, πού νὰ λένε τὴ γνώμην τους καὶ μὲ ποῖο τρόπο θὰ ἐπιτύχουν τὴν πραγματοποίησιν τῶν σκοπῶν τους.

Λεῖπουν ἔγκυρες μελέτες—ὕποδοι—ἐνημέρωση ὑπεύθυνη γιὰ ὅλα τὰ ζητήματα πού ὑπάρχουν ἢ πού παρουσιάζονται καὶ ἱεράρχησιν τοῦ σκοποῦ. Γιὰ τὸ περὶ φημο θέμα τῆς κληρονομικῆς ζωῆς, οἱ περισσότεροὶ Ζαγορίσιοι εἴμαστε ἀκατάπιστοι. Ἄλλοι τ

Κοινωνικά**ΓΑΜΟΙ**

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ.- Στεφανώθηκαν στὰ Γιάννενα ὁ Κλέαρχος Καρβούνης ἀξιωματικός τοῦ Πυροσβεστικοῦ Σώματος ἀπὸ τοὺς Ἀσπραγγέλους καὶ ἡ χαριτωμένη νηπιαγωγὸς Σταυρούλα Γούλα.

Τοὺς εὐχόμεστε νὰ φτάσουν ἀγαπημένοι σὲ θαθεῖα γεράματα.

ΘΑΝΑΤΟΙ

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ.- Μὲ πνευματικὴ διωλγία καὶ μεστή ἡμερῶν (87 ἐτῶν), ἀπεδήμησε γιὰ τὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Θεοῦ ἡ χωριανὴ μας Πελαγία Μπέτσιου. Τὴν ἐκφορά τῆς νεκρῆς παρακολούθησαν τέκνα, ἐγγόνια, δισέγγονα καὶ ὅλο τὸ χωριό. Ἀς εἶναι ἐλαφρὸ τὸ χῶμα τοῦ «Πέλιου» (τοποθεσία ὅπου τὸ νεκροταφεῖο μας) ποὺ τὴ σκέπασε.

ΜΠΑΓΙΑ.- Τὴν 1 Νοέμβρη πέθανε στὴν Ἀθήνα καὶ τὴν ἄλλή μερὰ θάφτηκε στὴ Μπάγια ἡ Ἐλευθερία Χρ. Βλάχου. Ὁ θάνατός της λύπησε πολὺ ὅλους τοὺς Μπαγιώτες καὶ πολλοὺς Ζαγορίσιους, γιατί πέθανε σὲ ἀνθηρὴ ἡλικία καὶ γιατί ἐγκαταλείπει ἀνήλικα τέκνα. Τὸν ἀντρα τῆς καὶ τὰ παῖδι ἔχ τῆς συλλυπεῖται ἡ ἐφημερίδα μας.

● Πέθανε στὰ Γιάννενα σὲ θαθεῖα γεράματα καὶ θάφτηκε στὴ Μπάγια στίς 3 Νοέμβρη ὁ Ἀθαν. Κατσαρός. Ἡ κηδεῖα του ἔγινε πάνδημη γιατί ὁ Νάσιος Κατσαρός κατὰ τὸ μακρὸ διάστημα τῆς ζωῆς του ὑπῆρξε ἐργατικώτατος, τίμιος πατριώτης καὶ καλὸς οἰκογενειάρχης. Ἀναδείχτηκε νικητὴς τῆς φτώχειας. Ἀφίσε πολὺ ἀγαθὴ μνήμη στὴν Μπάγια καὶ σὲ πολλὰ χωριά τοῦ Ζαγορίου. «Τὸ Ζαγόρι μας» συλλυπεῖται τὰ παιδιὰ του καὶ εὐχεται νᾶναι ἐλαφρὸ τὸ Μπαγιώτικο χῶμα ποὺ τὸν σκέπασε.

ΒΙΤΣΑ.- Μὲ πολλὴ ὁδύνη πληροφρήθηκαν οἱ συγχωριανοὶ τοῦ Βιτσινοῦ τὸ θάνατο, τὸν τόσο ἀνεπὶ πάντεχο, τοῦ ἀείμνηστου Τάκη Τσακαλίδη, 67 χρονῶν, ποὺ ἦταν ἐγκατεστημένος, πρὶν ἀκόμα ἀπ' τὸν πόλεμο, στὸν Πύργο Ἡλείας, ὅπου καὶ δημιούργησε ἀνθοῦσα ἐπιχείρηση κι' εἶχε ἀποκτήσει μὲ τὴν ἐργατικότητά καὶ τὴν τιμιότητά του τὸ σεβασμὸ καὶ τὴν ἐκτίμηση τῆς κοινωνίας τοῦ Πύργου. Ὁ ἀλησμόνητος Τάκης, ποὺ πέθανε στὴν Ἀθήνα στίς 4 Νοεμβρίου, ἐνταφιάστηκε τὴν ἐπομένη στὸν Πύργο, μέσα στὴ γενικὴ θλίψη τῶν οἰκείων καὶ συγγενῶν του καὶ τῶν πολυπληθῶν φίλων του.

Ἡ ἐφημερίδα μας ἐκφράζει στὴν οἰκογένειά του τὰ βαθύτατα συλλυπητήριά της.

● Στὰ μέσα τοῦ Σεπτεμβρίου, χάθηκε ἀπὸ αὐτοκινητιστικὸ δυστύχημα, ἓνα παλληκάρι, ποὺ εἶχε στενὸτατους δεσμούς μὲ τὴ Βίτσα ἀπ' ὅπου κατάγεται ἡ μητέρα του, καὶ ὅπου ἔζησε πολλὰ καλοκαίρια τῆς παιδικῆς καὶ ἐφηβικῆς του ζωῆς. Πρόκειται γιὰ τὸ Στάθη Μπούκα, ποὺ σκοτώθηκε στὴ Σου

Γιὰ τοὺς συνεργάτες καὶ συνδρομητὲς μας

Ξαναβεβαιώνουμε τοὺς συνδρομητὲς μας πὼς «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ» ταχυδρομεῖται κάθε μῆνα γιὰ 3-λους, χωρὶς παράλειψη καμμιὰ. Ἡ αἰτία ποὺ δὲ φτάνει κάποτε σὲ μερικοὺς δὲ βρίσκεται σὲ μᾶς. Γι' αὐτὸ παρακαλοῦμε ν' ἀναζητηθεῖ στὸ περιβάλλον ποὺ μένει ὁ συνδρομητὴς καὶ νὰ γίνει σύσταση στὸν ταχυκὸ διανομέα νὰ ρίχνει τὸ φύλλο τῆς ἐφημερίδας στὸ γραμματοκιβώτιο.

Ὅσοι δὲν παίρνουν τὴν ἐφημερίδα ὡς τὸ τέλος κάθε μῆνα νὰ μᾶς τηλεφωνοῦν νὰ τὴ στέλνουμε.

Διαθέσιμα φύλλα στέλλουμε κάθε μῆνα στὴν Ἑνωσὴ Ζαγορίσιων στὴν Ἀθήνα καὶ στὴν Ἡπειρωτικὴ Ἑστία, στὴ Θεσσαλονίκη.

★

Ἡ ἔκδοση τῆς ἐφημερίδας μας δὲν εἶναι ἐπιχείρηση. Τὴν ἀποφασίσαμε πέντε ἄνθρωποι καὶ μὲ τὴ βοήθεια φίλων καὶ συμπατριωτῶν πέτυχε. Κι ἔτσι «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ» ἔγινε ὁ σύνδεσμος τῶν Ζαγορίσιων—αὐτῶν ποὺ μένουν στὰ χωριά μας καθὼς κι ὅλων τῶν ξενητεμένων— γιὰ νὰ μᾶς θυμίζει τὸ παρελθὸν τοῦ τόπου μας νὰ φέρει στὰ μάτια τὸ παρὸν καὶ νὰ μᾶς δείχνει τὸ δρόμο γιὰ τὸ μέλλον.

Στόχος μας εἶναι νὰ διαβάσουν τὴν ἐφημερίδα ὅλοι οἱ Ζαγορίσιοι καὶ νὰ συνεργάζονται μαζί μας—ὅσο τὸ δυνατόν—πολλοί—γιὰ τὴν καλλίτερη ἐμφάνισή της. Δὲν ἐπιδιώκουμε κανένα κέρδος. Νὰ προσφέρουμε θέλομε ὅσο μπορούμε. Γι' αὐτὸ καὶ στενοχωριοῦμαστε ποὺ μᾶς ἐπέστρεψαν μερικοὶ—πολλοὶ λίγοι—εὐτυχῶς—ἓνα—δύο φύλλα ἀπ' ὅσα τοὺς στείλαμε. Τὰ φύλλα αὐτὰ τὰ ξαναστέλλουμε μὲ τὴν παράκληση νὰ τὰ κρατήσουν. Κι ἂς μὴ ξεχνοῦν ὅτι τὸ ποσὸν τῆς συν-

ΔΩΡΕΕΣ

— Ὁ κ. Γιάννης Κατπᾶς, γαμπρὸς στὸ Τσεπέλοβο, δώρησε στὴν Ἐκκλησίᾳ Ἀγίου Ἀθανασίου Μονοδενδρίου ἓνα σκευοφυλάκιο καὶ δυὸ τραπέζια σκαλιστά, ἀξίας ἄνω τῶν 20.000 δρχ.

— Ἡ κ. Μαριάνθη Δαγοπούλου, ἔστειλεν εἰς Τσεπέλοβον 100.000 δρχ. εἰς μνήμην τοῦ συζύγου της Χρήστου, διὰ τὴν ἐπισκευὴν τοῦ νεκροταφείου Τσεπελόβου.

— Ἡ κ. Φρόσω Ἰωαννίδου, εἰς μνήμην τῶν γονέων της ἔδωσε εἰς τὴν ἐκκλησίαν Τσεπελόβου 5.000 δρχ. διὰ τὴν ἐπισκευὴν τῶν στασιδίων.

ἡδία ὅπου ἦταν ἀπὸ ἀρκετὰ χρόνια ἐγκατεστημένος. Ἡ κηδεῖα του ἔγινε, μετὰ τὴ μεταφορὰ τῆς σοροῦ του, πάνδημη στὰ Γιάννενα.

Ἡ ἐφημερίδα μας συλλυπεῖται βαθύτατα τοὺς γονεῖς τοῦ Γιάννη καὶ Εἰρήνη ποὺ τόσο βαθύτατο πλήγμα δέχτηκαν.

δρομῆς της εἶναι—καὶ θὰ παραμείνει πάντα—προαιρετικὸ.

★

Εἶναι αὐτονόητο πὼς κάθε γραπτὸ, ποὺ φτάνει στὰ γραφεῖα μας, θὰ ὑποστῇ τὸν ἔλεγχο τῆς ἐκδοτικῆς μας ἐπιτροπῆς. Κι ἂν χρειασθεῖ θὰ διορθωθεῖ κάποιο λάθος, θὰ παραληφθεῖ μιὰ κάποια ὑπερβολή, ἂν ὑπάρχει, καὶ κάποτε καὶ κάτι πολὺ γνωστὸ καὶ «τετριμμένο», ὅπως λέμε, καὶ μετὰ θὰ δημοσιευθεῖ. Ὅλα αὐτὰ γιὰ νὰ ἔχει «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ» καλλίτερη ἐμφάνιση καὶ νὰ παίρνει τὴν πῶς σωστὴ θέση στὰ ζητήματα ποὺ ἀπασχολοῦν τὸν τόπο μας. Πιστεύομε δὲ πὼς μ' αὐτὴ τὴν τακτικὴ μας δὲ μπορεῖ παρὰ νὰ συμφωνοῦν ὅλοι οἱ συνεργάτες μας.

Γι' αὐτὸ κάτι ἄλλο ἔχομε νὰ ποῦμε σήμερα μὲ τὴν παράκληση νὰ τὸ προσέξουν ὅσοι μᾶς στέλνουν ἐργασίες τοὺς γιὰ δημοσίευση: Τὰ μεγάλα κείμενα—σὲ μακρὸς—πάνω ἀπὸ 4 σελίδες χειρόγραφες ἢ δακτυλογραφημένες σὲ κοινὲς κόλλες, θὰ δημοσιεύονται πάντοτε σὲ συνέχειες. Γιατὶ ὁ περιορισμένος χώρος τῆς ἐφημερίδας μας (12 τυπογραφικὲς σελίδες) δὲ μᾶς ἐπιτρέπει νὰ διαθέσουμε, κάθε φορὰ, περισσότερο ἀπὸ μιὰ σελίδα της, γιὰ ὁποιοδήποτε θέμα.

★

Παρακαλοῦμε τοὺς συνδρομητὲς μας, ποὺ ἀλλάζουν τόπο κατοικίας νὰ μᾶς γνωρίζουν ἐγκαίρως τὴν καινούργια διεύθυνσή τους, γιὰ νὰ τοὺς στέλλομε τὴν ἐφημερίδα.

★

Ὅσοι ἀπ' τοὺς συνδρομητὲς μας δὲν ἔλαβαν ὅλα τὰ φύλλα ἀπ' «Τὸ ΖΑΓΟΡΙ μας» καὶ τὰ θέλουν, μποροῦν νὰ μᾶς γράψουν νὰ τὰ στείλουμε.

ΖΑΓΟΡΙΣΙΟΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Στὶς τελευταῖες Δημοτικὲς ἐκλογές, μετὰ τῶν πρώτων, ἐκλέχτηκε ἀπὸ τὸ ψηφοδέλτιο τοῦ κ. Μπέη Δημοτὸς σύμβουλος στὴν Ἀθήνα ὁ συμπατριώτης, ἀπὸ τὸν ἑλαφότοπο Ζαγορίου κ. Πάνος Ζυγούρης Πῆρε 14873 σταυροὺς καὶ ἐξακολουθεῖ μετὰ τὴν ἐπανεκλογή του—γιατὶ εἶχε ἐκλεγῇ σύμβουλος καὶ κατὰ τὴν προηγούμενη τετραετία—νὰ εἶναι τὸ νεώτερο μέλος τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου. Ὁ κ. Ζυγούρης ἐκφράζει μὲσω τῆς ἐφημερίδας μας τὴς θερμὲς εὐχαριστίες τοῦ στοὺς συμπατριώτες ποὺ τὸν τίμησαν μὲ τὴν ψηφοφορίαν καὶ δηλώνει, ὅτι θὰ ἀγωνιστῇ γιὰ τὴν ἐπίλυση τῶν σοβαρῶν τοπικῶν προβλημάτων ποὺ τοὺς ἀπασχολοῦν καὶ τοὺς καλεῖ σὲ μιὰ ὁμόψυχη προσπάθεια γιὰ τὴν ἐπίλυση τῶν καυτῶν προβλημάτων τῆς Ἀθήνας.

Γράμμα

Π ρ ο ς

δλους τοὺς Μπαγιώτες καὶ τῆς Μπαγιώσσης

Ἀγαπητοὶ συμπατριώτες,

Καθὼς ξέρετε, στὰ 1975, μὲ τὴν ἠθικὴ συμπαράσταση μερικῶν καλῶν Σας χωριανῶν καὶ τὴν οἰκονομικὴ συνδρομὴ τοῦ ἐκλεκτοῦ χωριανῶν Σας κ. Χριστ. Καλλίδη, ἐγράψαμε τὴν τόπωσα ἓνα βιβλιαράκι γιὰ τὸ χωριό Σας μὲ τίτλο: «Μ π ἄ γ ι α» καὶ μὲ περιεχόμενο ἱστορικὸ καὶ λαογραφικόν.

Σ' αὐτὸ τὸ βιβλιαράκι παρουσιάζονται λίγα στοιχεῖα λαθεμένα καὶ μερικὲς πληροφορίες ὅχι σωστῆς. Ἵσως καὶ μερικὲς παραλείψεις. Τὰ πράγματα αὐτὰ εἶναι ἀναπόφευκτα καὶ μάλιστα, ὅταν κανένας καταρτίζεται ἀπὸ ἄλλο χωριό, ὅπως στὴν περίπτωση μου, ποὺ ἀναγκάστηκε νὰ συγκεντρώσω στοιχεῖα καὶ πληροφορίες ἀπὸ Μπαγιώτες πάλι, μόνον στὸ χωριὸ ἢ ταξιδεμένους. Τὰ εἰς αὐτὰ, ἂν καὶ μποροῦν νὰ θεωρηθοῦν ἀσέμντα, κατὰ τὴ γνώμη μου πρέπει καὶ μποροῦν νὰ διορθωθοῦν καὶ νὰ συμπληρωθοῦν.

Ἐπειδὴ γράφω καὶ ἐτοιμάζω γιὰ τὴν τόπωσα, πάλι μὲ τὴν ἠθικὴ καὶ ὅλην συμπαράσταση τῶν Μπαγιωτῶν καὶ δευτέρου βιβλιαράκι (συμπληρωματικόν) γιὰ τὸ χωριὸ Σας, τὴ Μπαγιὰ Σας παρακαλῶ δλους σας, ὅσοι πιστώσεται στὸ πρῶτο βιβλίον μου, ποτε λαθᾶκια ἢ παραλείψεις, νὰ μὴ τὰ κάνετε γνωστὰ αὐτὰ τὰ πράγματα γιὰ νὰ γένει ἡ σχετικὴ διόρθωση καὶ συμπλήρωση. Δὲν τὸ βρίσκω στὸ νὰ παραμείνουν λαθεμένες πληροφορίες καὶ ἀδιόρθωτα σφάλματα ὅσο μικρὰ κι' ἂν εἶναι αὐτά. Ἀπὸ μᾶς δίνεται ἡ εὐκαιρία νὰ τὰ διορθώσουμε, γιὰ νὰ μὴν τὸ κάνουν αὐτοί.

Περιμένω τὸ συντομώτερο σκεπτικὲς Σας ἀπαντήσεις πάνω σ' αὐτὸ θέμα, γιατί τὸ δεύτερο αὐτὸ βιβλιαράκι πρέπει νὰ εἶναι ἔτοιμο μὲν στὸ 1978.

Ἄν ἔχετε καὶ καμμιὰ παλιὰ φωτογραφία, ποὺ τὴ θεωρεῖτε σημαντικὴ, ὥστε νὰ περαστεῖ κλισέ πρὸς τὸ βιβλίο, παρακαλῶ νὰ μοῦ τὴ στείλετε γιὰ νὰ βγάλω σχετικὸ κλισέ της, μὲ τὴν ὑπόσχεση νὰ Σας ἐπιστραφεῖ, χωρὶς νὰ πάθει τίποτε. Κουκοβλί 30.10.78

Μὲ θερμὸ πατριωτικὸ χαιρετισμὸν
ΚΩΣΤΑΣ Π. ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ

Τὸ Σάββατο στίς 4 τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου ἔγινε διάλεξη ἀπὸ τὴν Διευθυντοσύνη τοῦ Γυμνασίου μας στὴν αἴθουσα τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, μὲ θέμα: «Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος καὶ ἡ Ἀλεξάνδρεια τῆς Αἰγύπτου». Ἀκολούθησε καὶ προβολὴ 140 εἰκόνων «σλαιντ» ἀπ' τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργον τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καθὼς καὶ ἀπὸ διάφορα μνημεῖα καὶ ἀξιοθέατα τῆς Ἀλεξανδρείας τῆς Αἰγύπτου.

ΚΟΥΚΟΥΛΙ

Ἱεροδουλοὶ ἔκλεψαν ἀπὸ ἓνα ἐκκλησίαν τὸν οκαλιστὸ «ὄφραλ» ποὺ ἐμοῦσε τὸ ταβάνι.